

**DUYGUSAL ZEKÂ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ
İLİŐKI**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bitirme Projesi
İŞletme Ana Bilim Dalı
Yönetim ve Organizasyon Programı**

Esmâ TEMELOĞLU

Danışman: Yrd. Doç. Dr. İbrahim AKSEL

**Ocak, 2018
Denizli**

YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

İşletme Anabilim Dalı, Yönetim ve Organizasyon Bilim Dalı öğrencisi Esmâ TEMELOĞLU tarafından hazırlanan “Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişki” başlıklı Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

İbrahim AKSEL

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 18/01/2018 tarih ve 03/08... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT
Müdür

Bu dönem projesinin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza
Esmā TEMELOĞLU

ÖNSÖZ

Son yıllarda sağlık sektöründe yoğun rekabet sonucunda beklentiler artmıştır. Hasta memnuniyeti, çalışan memnuniyeti, tıbbi hataların önlenmesi, kalite, etkinlik gibi unsurlar rekabette temel faaliyetler olarak görülmeye başlamıştır. Hastanelerde hasta memnuniyetini karşılayabilecek, hastayı anlayan, duygularına hitap eden ve problemleri görüp, etkin bir şekilde çözebilen çalışanlar istemektedir. Birçok çalışan olmasının yanında tedavi sürecinde hemşirelik bakımları ön plandadır. Bu nedenle etkin bir bakım süreci için duygusal zekâları yüksek ve problemleri görüp bunları çözebilen ve çözmeye yardımcı olan hemşirelere ihtiyaç vardır.

Hemşirelik öğrencilerinde duygusal zekâ ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmada, birçok kişinin desteği bulunmaktadır. Öncelikle çalışmanın hazırlanmasında çok büyük emeği geçen, çalışmam boyunca hiçbir yardımı esirgemeyen değerli görüşleriyle bana yol gösteren değerli hocam ve danışmanım Yrd. Doç. Dr. İbrahim AKSEL'e, çalışmalarımdaya destekleriyle ve güvenleriyle her zaman yanımda olan eşim Sait TEMELOĞLU, annem Fatma ÇİFTÇİ, babam Fazıl ÇİFTÇİ ve kardeşim Tuğba ÇİFTÇİ' ye ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Esmâ TEMELOĞLU

ÖZET

DUYGUSAL ZEKÂ İLE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

TEMELOĞLU, Esmâ
Yüksek Lisans Bitirme Projesi
İşletme ABD
Yönetim ve Organizasyon Programı
Proje Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr.İbrahim AKSEL

Ocak 2018, 79 sayfa

Bu çalışma, Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâları ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve problem çözme becerisini belirlemek üzere çalışmaya katılmayı kabul eden 200 hemşirelik öğrencisi üzerinde tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Veriler anket formu ve Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği, Problem Çözme Becerisi ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Geçerlilik güvenilirlik testi, faktör analizi, ortalama ve aradaki ilişkiyi ölçmek için pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda Problem Çözme Becerisi ile Duygusal Zekâ arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâları arttıkça problem çözme becerileri de paralel olarak artmaktadır.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda yoğun ve stresli ortamlarda görev yapan sağlık çalışanlarının, duygusal zekâ ve problem çözme becerilerini artırmaya yönelik programlar bir an önce sağlık kurumlarında yapılan hizmet içi eğitimlerde yerlerini almalıdır. Hemşirelik mesleğine başlamadan önce okullarda bu konular ile ilgili eğitimler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Problem Çözme Becerisi, Hemşirelik, Öğrenci

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN EMOTIONAL INTELLIGENCE AND PROBLEM SOLVING SKILLS

TEMELOĞLU, Esma
Graduation Project
Department of Business Administration
Programme Of Management And Organization
Adviser of Thesis: Asist. Prof. İbrahim AKSEL

January 2018, 79 pages

This study examines the relationship between nursing students' emotional intelligent and problem solving skills. The study was made descriptively on 200 nursing students who agreed to work to determine the emotional intelligence and problem-solving skills of nursing students. Data was collected by The questionnaire form, the emotional intelligence scale and problem solving skill scale. Validity realibility test, factor analysis, mean was used in the analysis of data. Pearson correlation was used to measure the interrelation.

As a result of the research, there was a positive correlation between the problem solving ability and emotional intelligence. As the emotional intelligence of nursing students increases, there is a parallel increase in problem solving skills.

As a result of the evaluations, programs aiming to increase the emotional intelligence and problem solving skills of health professionals working in intense and stressful environments should take place in the inservice trainings in health institutions as soon as possible. Before the nursing profession begins, trainings about these subjects should be given to the schools.

Key words: Emotional Intelligence, problem solving skill, nurse, students

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	IV
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DUYGUSAL ZEKÂ, PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI

1. DUYGU, DUYGUSAL ZEKÂ TANIMLARI	3
1.1. Duygu Tanımı.....	3
1.2. Zekâ Tanımı	8
1.3. Duygusal Zekâ.....	12
1.3.1. Duygusal Zekâ Modelleri	15
1.3.2. Duygusal Zekâ Etkileyen Etmenler	23
2. PROBLEM ÇÖZME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ TANIMLARI.....	25
2.1.Problem	25
2.2.Problem Çözme Süreci	26
2.3.Problem Çözme Aşamaları.....	29
2.4.Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler	33
2.4.1. Özgüven	33
2.4.2. Geçmiş Yaşantılar ve Deneyimler	34
2.4.3. Kaygı.....	34
2.4.4. Yaş	34
2.4.5. Aile Tutumu	35
2.4.6. Sorumluluk Duygusu	35
2.4.7.Duygu ve Düşüncelerin Etkisi	35
2.4.8.Bireysel Farklılıklar	36

2.5. Problem Çözmeye İlişkin Kuramlar	36
2.5.1. Bandura'nın Problem Çözme ve Kendine Yeterlik Modeli.....	36
2.5.2. John Dewey'in Yansıtımlı Düşünce Kuramı	36
2.5.3. Karl Popper ve Problem Çözme Kuramı	37
2.5.4. Alex Osborn'un Sorun Çözme kuramı	37
2.5.5. Mountrorse ve Beş Aşamalı Sorun Çözme Yaklaşımı.....	38
2.5.6. Thorndike ve Sınama-Yanımla Yoluyla Problem Çözme kuramı.....	38
3. HEMŞİRELİK, DUYGUSAL ZEKÂ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	39
4.BU KONUDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	40
1. YÖNTEM.....	41
1.1. Araştırmanın Amacı	41
1.2. Araştırmanın Hipotezleri	41
2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	42
3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	42
3.1. Faktör Analizi.....	43
4. VERİLERİN ANALİZ YÖNTEMLERİ.....	44
5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI	44
5.1. Betimsel İstatistik Sonuçları.....	44
5.2. Duygusal Zekânın Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi.....	48
5.3. problem Çözme Becerisinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi .	52
5.4. duygusal zekâ boyutu olan iyimserlik/Duyguların Değerlendirilmesi/ Duyguların Kullanımı ile problem çözme yeteneğine güven/Yaklaşma-Kaçma/ Kişisel Kontrol Boyutu arasında ilişkinin incelenmesi	56
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	59
KAYNAKLAR	62
ÖZGEÇMİŞ.....	73
EKLER.....	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Duygu Tanımları Tablosu.....	4
Şekil 2. Beynin Evrimi: Üç Fonksiyonel Katman.....	6
Şekil 3.Zekâya İlişkin Olarak Geliştirilen Eski ve Yeni Anlayışların Karşılaştırılması	11
Şekil 4.Duygusal Zekâ Modelleri	16
Şekil 5.Duygusal Zekâ Modelinin dört düzeyli modeli	18
Şekil 6.Goleman Duygusal Zekâ Boyutları ve Yapıtaşları.....	20
Şekil 7.Bar-on Duygusal Zekâ Modeli.....	21
Şekil 8.R.K. Cooper-Ayman Sawaf Duygusal Zekâ Modelinin Boyutları	22
Şekil 9.Kadın ve Erkeklerin EQ Dereceleri.....	24
Şekil 10.Problem Çözme Süreci.....	28

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1 Katılımcıların Kişisel Özelliklerinin Yüzdesel Dağılımı.....	45
Tablo 2 Duygusal Zekâ boyutları ile cinsiyet/medeni durum/eğitim sınıf/yaşınız/yerleşim birimi/maddi durum Korelasyon Analizi.....	48
Tablo 3 Duygusal Zekâ boyutları ile annenin bitirdiği okul/babanın bitirdiği okul/aile tipi/anne çocuk yetiştirme tarz/baba çocuk yetiştirme tarz/hemşirelik bölüm istek Korelasyon Analizi	50
Tablo 4 Problem Çözme Becerisi ile cinsiyet/medeni durum/eğitim sınıf/yaşınız/yerleşim birimi/maddi durum Korelasyon Analizi.....	52
Tablo 5 Problem Çözme Becerisi ile annenin bitirdiği okul/babanın bitirdiği okul/aile tipi/anne çocuk yetiştirme tarz/baba çocuk yetiştirme tarz/hemşirelik bölüm istek Korelasyon Analizi	54
Tablo 6 Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Ortalama ve Standart Sapmaları .	56
Tablo 7 Duygusal Zekâ ve Boyutları ile Problem Çözme Becerisi ve Boyutları Arasında ki İlişki.....	56

GİRİŞ

Son yıllarda sağlık sektöründe yoğun rekabet sonucunda beklentiler artmıştır. Hasta memnuniyeti, çalışan memnuniyeti, tıbbi hataların önlenmesi, kalite, etkinlik gibi unsurlar rekabette temel faaliyetler olarak görülmeye başlamıştır. Hastanelerde hasta memnuniyetini karşılayabilecek, hastayı anlayan, duygularına hitap eden ve problemleri görüp, etkin bir şekilde çözebilen çalışanlar istemektedir. Birçok çalışan olmasının yanında tedavi sürecinde hemşirelik bakımları ön plandadır. Bu nedenle etkin bir bakım süreci için duygusal zekâları yüksek ve problemleri görüp bunları çözebilen ve çözmeye yardımcı olan hemşirelere ihtiyaç vardır.

Rekabet ortamında ve bilgisayar çağında kurumların birbirleriyle ilişki ve iletişim içinde olmak zorundadırlar. Bu süreçte verimli ve etkin çalışabilmek için, çalışanların etkin olmaları önemlidir. Problemleri anlayabilmeliler ve etkin bir şekilde çözüm yolları bulup çözmeye destek olmalılar. Çalışanların yaratıcı, analitik ve eleştirel düşünebilen bireyler olması farklı sorunları görüp çözebilmede yardımcı olacaktır (Nazlı, 2013:1).

Duygusal zekâ son zamanlarda oldukça ilgi görmektedir. Çünkü bilişsel zekâsı yüksek olarak kabul edilen bireylerin işe girmede başarılı fakat o işi devam ettirme sürecinde sıkıntıları olduğu görülmüştür. İş devam ettirme durumu duygusal zekâ ile ilgilidir. Hemşirelerde iş yaşamında acı, huzursuzluk, öfke, keder, rahatlama, ümit etme vb. gibi birçok duyguyla karşılaşmaktadır. Kendi duygularını ve karşısındakinin duygularını anlayabilen hemşireler bu duyguları kontrol altına alabilmeli ve problemler oluşmasını önleyebilmelidir.

Hemşirelik öğrencileriyle yapılan araştırmalara bakıldığında; Özkan'ın 2010'da yaptığı araştırma da; hem öğrencilik hem de mezuniyet sonrası alacakları sorumluluk yüzünden streste olan öğrencilerin, stresle başa çıkmada kendine güvenen, iyimser ve sosyal destek aramada başarılı olan öğrencilerin depresyona eğilimlerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Çelenk, 2016:54-55).

Yapılan araştırmalara bakıldığında, problem çözme becerisi ile duygusal zekâ arasında pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Cerit'in 2012'de 213 üniversite öğrencisine yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin çok az bir bölümünün EQ seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Cerit, 2012:57). Yapılan çalışmalara bakılarak sağlık

kurumlarında ve okullar da duygusal zekâ ve problem çözmeye yönelik eğitimlere yer verilmesi hizmet kalitesini artıracaktır.

Türkiye de bu konuda az çalışma bulunmaktadır. Bu çalışma ile hemşirelerde duygusal zekâ ve problem çözme becerilerini belirleyip arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DUYGUSAL ZEKÂ, PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ VE

LİTERATÜR ARAŞTIRMALARI

1. DUYGU, DUYGUSAL ZEKÂ TANIMLARI

1.1. Duygu Tanımı

İnsanoğlu uyanık kaldığı sürede pek çok boyutta duygu yoğunluğu ve çeşitliliği yaşamaktadır. Yaklaşık olarak bir saatte yirmi yedi çeşit duygu yaşamaktadır. Bu rakamlar ay yıl olarak hesaplandığında çok fazla duygu hissetmekte ve bu duygular bizim hayatlarını yönlendirmektedir. Son zamanlarda duygular üzerinde daha çok durulmaya başlamıştır. Peki, o zaman duygu nedir? (Eröz, 2011: 2)

Duygu kelimesi Türkçe’de; “Duygularla algılama, his; belirli nesne olay veya bireylerin, insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim; önsezi; nesnelere veya olayları ahlaki ve estetik yönden değerlendirme yeteneği; kendine özgü bir ruhi hareket ve hareketlilik” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr).

Oxford İngilizce Sözlüğü, duygu’yu; “herhangi bir zihin, his, tutku çalkantısı ya da devinimi; herhangi bir şiddetli ya da uyarılmış zihinsel durum” olarak tanımlamıştır (Gürbüz, 2015:3).

Duygu kavramı Latince’de “motus anima” yani “bizi harekete geçiren ruh” olarak tanımlanmıştır (Çelenk, 2015:20).

Duyguların doksana yakın tanımı yapılmıştır (Gürbüz, 2015: 3).

Şekil 1. Duygu Tanımları Tablosu

Sigmund Freud	Fikirler zihinsel güce eşlik eden duyular ve duygularla birlikte his olarak algılanan son ifadelerdir.
Walter B. Cannon	Duyuların en önemli özelliği talamus hareketine geçtiğinde basit uyarıya katılmasıdır.
Donald O. Hebb	Duygu, hem çevreye daha etkili uyum sağlama hem de sağlayamama, hem güç vermek, hem zayıflatmak, hem rağbet etmek hem de kaçınmaktır.
Caroll Izard	Duygu nöropsikolojik, motor ifade ve fenomokolojik görünümü olan karmaşık bir süreçtir.
Charles Brenner	Duyuş, hem memnuniyet hem de memnuniyetsizlik ya da her ikisi, buna ilave olarak fikirler, hem bilinç hem de bilinçsizlik ve duyu ile yakından ilişkilidir.
Richard Lazarus	Duygu şu üç ögeyi kapsayan karmaşık bir rahatsızlıktır; öznel duyuş, uyumlu eylemin hareketliliği için türe özgü formlarıyla alakalı fizyolojik değişiklikler ve hem araç sal hem de ifade sel kaliteye sahip eylem dürtülerdir.
j.Campos D.L. Mumme, R. Kermoian, R.G Campos	Duygusal birey ve çevre arasında ki, birey için önemli olan ilişkiyi kurma, saptama, değiştirme ya da sona erdirmeye sürecidir.
Josep M. Jones	Duyular insan davranışının bütün yönleri için merkezi kontrol mekanizması gibi hizmet edebilen, sembolik olmayan bilgi işletme sürecinin deneysel temsilidir.
Denys A. De Catanzaro	Duygusal evrimsel miras tarafından şekillendirilmiş fakat her zaman modern içerikle uyumlu olmayan, hayata karşı ham bir tepki gösterme eğilimleridir.
Leda Cosmides ve John Tooby	Duygu işlevi algılama, dikkat, sonuç çıkarma, öğrenme, hafıza, amaç seçimi, güdü sel öncelikler, psikolojik etkiler vb. alt programlarının eylemlerini ve etkileşimlerini yönetmeyi yönlendirmek zorunda olan üst düzey bir programdır.
Tom Johnston ve Klaus Schrer	Duygu soy gelişimsel olarak gelişmiş bir organizmanın iyi oluşunu etkileyen önemli olaylarla başa çıkmasını kolaylaştıran uyumlu bir mekanizmadır.
en-Ze'ev	Duygular dikkatimizi cezbeden ve etkileyen şeylerin seçimi ile dikkatimizi yönlendirir. Önceliklerimizi ve iletişim amaçlarımızı düzenler. Duygular hayatta kalma konularıyla ve sosyal statü ile yakından ilgilidir.

Kaynak: Gürbüz, 2015:6

Her duygu aslında bize açıkça mesaj verir. Örneğin; öfke-güç, tiksinti-zehirlenmeye engel, korku-hayatta kalmayı sağlar. Duygular vücudumuzu yönlendirir ve hayatla mücadele etmemizi sağlar. Tehdit ya da fırsatlarımızı gösterir. Ama tüm bunlara karşı duygulara önem verilmemiştir. Hatta başarısızlığa ittiği düşünülmüştür. Zekâ erkeklere yakıştırılırken, duygu kadınlara ait denilmiştir. Kadınlara, şairlere, sanatçılara duygu uygun olduğu düşünülürken, komutan, lider ve erkekler duygudan uzaklaştırılmıştır (Durdu, 2015:27). Joe Dispenza; “Duygular şeylerin uzun dönemli hafızaya kimyasal olarak işlenmesi için tasarlanmıştır” demiştir (Atilla, 2012:7).

Mayer ve Salovey’e göre “duygular; fizyolojik, bilişsel, motivasyona dayalı ve deneyimsel psikolojik sistemleri içeren uyum sağlayıcı organize tepkilerdir”, Goleman’a göre ise; “his ve bu hisse özgü belirli düşünceler, biyolojik haller ve bir dizi hareket eğilimi” olarak tanımlamıştır (Cerit, 2012:3).

Bilim adamları ağırlıklı olarak bilişsel konularla ilgili araştırmalara ağırlık vermiş, duygulara önem vermemiştir. Hatta karar ve davranışları engellediklerini düşünmüşlerdir. Duyguları bilişsel zekâyâ bağımlı görmüşlerdir. Örneğin; Aristoteles duyguları algılarımıza bir refakatçi gibi görmüştür. Descartes, duyguları kişinin düşüncesine bağlı olarak görmüştür. Plato duygusal zekâyı vurgulamıştır (Yurdakavuştu, 2012:12).

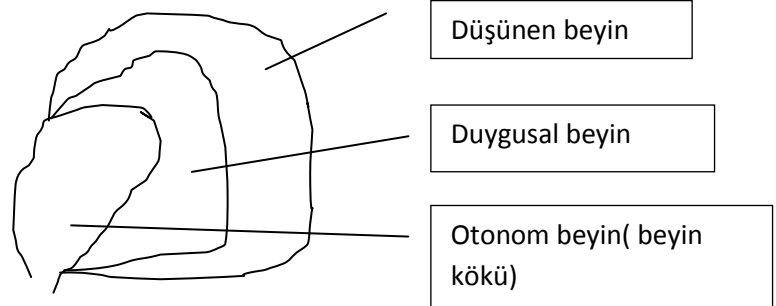
Duygular karmaşık yapıları psikolojik süreçlerdir. Bu yüzden bu konularda araştırma yapmak zordur. Duyguların nasıl olduğu ile ilgili bazı teoriler geliştirilmiştir. **Biyolojik teoriye** göre duygular toplumsal ve kültürel çevreden bağımsızdır. Duygu biyolojik yapıdaki hormonal yapıların sonucudur. **James – Lange Teorisine** göre; Duygusal yaşantı iç ve dış uyaranların sınırları etkilemesi ile oluşur. Bu teoride önce vücut fiziksel tepkiler verir daha sonra beyinin korteksi nasıl duygusal tepki vereceğine karar verir. Beyin korteksi dil, yaratıcılık, problem çözme, akıl yürütme, planlama vb. yetileri yönetir. **Yapısal ve işlevselci** Teoriye göre; duyguların akıl dışı, akli önleyici tepkiler olduğunu öne sürmüştür. **Sosyo-kültürel** teoriye göre; toplumdan ve sosyal çevreden, öğrenmeden uzak duygusal tepkiler olmaz. Duygular fizyolojik olarak doğamızda var olsa da, yorumlamak kültürel ortamın işidir. **Bilişsel Teoride** ise; duygular kişinin içinde bulunduğu durumu algılamasına bağlıdır denmiştir.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte duygu konusunda son on yılda daha çok araştırma yapılmıştır. Beyin görüntüleme tekniği geliştirilmiş ve bu sayede kişi düşünürken, hissederken, hayal kurarken, rüya görürken nasıl çalıştığı görüntülenmiştir. Beynimizi iyiye kötüye nasıl kullandığımızı göstermektedir (Eröz, 2011:7).

Son yıllarda teknolojinin de ilerlemesiyle nörolojik çalışmalar bize bazı verileri vermektedir. Ledoux'un araştırmalarında, "Duyguların işlenmesiyle ilgili temel limbik yapıları: Amigdala – Başta korku olmak üzere, duyguların denetiminden sorumlu. Hipokampus – Uzun dönemli belleğin oluşturulup gereğinde yeniden ortaya çıkarılmasını sağlıyor. Kayda değer duygusal bilgiyi belirliyor. Yani duygusal yaşamın merkezinde amigdalanın işleyişi ile amigdalanın neokorteksle ilişkisi yatmaktadır" denmiştir. Passons'a göre; duygular hareket için enerjiye ve yönlendirici etkiye sahip olmalıdır. Yani daha önceki deneyimlerimize duygusal bir yük yükleriz (Yurdakavuştu, 2012:13).

Beyinle duygular arasında ki bağlantıda ise beyin üç katmandan oluşmaktadır. Bunlardan ilki otonom beyin dediğimiz kök beyindir. Yani temel hayatı işlevleri düzenler. İkincisi limbik sistem yani duygusal beyindir. Bu bölümde de duygular depolanır. Yaşam boyunca yaşadığımız deneyimlerimiz burada depolanır. Üçüncü bölüm ise; korteks dediğimiz bölümdür. Yani hipokamp, amigdala, düşünen beyinde diyebiliriz. Bu bölümde ise hissedilenlere düşünme katılır. Düşünen beyin duygusal beyinden büyüktür. Duygusal beyin daha önce var olmuştur. Bunlar arasındaki ilişkiye göstermektedir (Kavcar, 2011:18).

Şekil 2. Beynin Evrimi: Üç Fonksiyonel Katman

Kaynak: (Kavcar, 2011:18).

Yaşadığımız çevre, kültür, aile bizi çocukluğumuzdan itibaren yönlendirir. İnsanları birbirinden birçok bilgiye sahip olan duyguları ayırır (Gören, 2016:3).

Buradan Şu sonuç çıkar ki yaşadığımız deneyimlerimiz duygularımız bizim gelecekte vereceğimiz kararlarımızı etkiler. Duygularımızın farkında olmamızda, doğru kararlar vermemizde yol gösterici olur (Yurdakavuştu, 2012:13).

Duygular insanoğluna gereklidir nk duygular olmasaydı cansız bir nesneden farksız olunurdu, duygularını iyi tanıyan iyi ifade eden insanlar daha mutlu ve başarılı olur, kişiler arası ilişkilerini doğru kurar, motivasyonu yüksek olur, daha yenilikçi ve etkin çalıŐır. Kısacası duygular iyi yaşamın itici dürtüsüdür (Durdu, 2015:31).

Duyguları daha iyi tanımak için sınıflamalarını da bilmekte fayda vardır (Durdu, 2015:37):

Birincil- İkincil Duygular:

OluŐum sürecine göre ayrılmıştır. Bir olaydan hemen sonra açığa çıkan duygular birincil duygulardır. Biraz düşünme safhasından sonra çıkan duygulara ise ikincil duygular denilir. Şöyle de denilebilir dođuŐtan var olan duygular birincil (korku), daha sonradan tecrübeyle edinilen duygular ikincil (znt) duygulardır.

Olumlu – Olumsuz Duygular:

Bazı duygular olumlu olup bizi motive ederken, bazı duygularda olumsuz olup bizi karamsarlığa iter. Olumlu duygular: heyecan mutluluk, neŐe, vb. olumsuz duygular ise kıskançlık, üzüntü, keder vb. diyebiliriz. Olumlu duygular iyimserliği sağlarken, olumsuzlar karamsarlığa iter. Olumsuz duygular farkındalık sağlar. Onun içinde her iki duyguya da ihtiyaç vardır.

Araştırmacılar ortak bir karar veremeseler de duyguyu kümelerine ayırmışlardır. Izard beş temel duyguya (kayđı, depresyon, sevgi, düşmanlık, nefret) ayırmıştır(Durdu, 2015:36). Goleman ise sekiz temel duygu olduğunu söylemiŐ ve Şu Şekilde sıralanmaktadır (Uzuner, 2012:7):

Öfke: Hiddet, hakaret, içerleme, gazap, tükenme, kızman, kin, alınganlık, düşmanlık, Őiddet...

znt: Acı, keder, neŐesizlik, kasvet, melankoli, kendine acıma, yalnızlık, umutsuzluk...

Korku: Kaygı, kuruntu, sinirlilik, tasa, hayret, şüphe, vicdan azabı, huzursuzluk, ürkme, dehşet...

Zevk: Mutluluk, coşku, rahatlama, tatmin, haz, sevinç, eğlenme, gurur, heyecan, aşırı, zindelik, kapris...

Sevgi: Kabul görme, dostluk, güven, iyilik, yakın ilgi, sadakat, hayranlık, muhabbet, aşırı tutkunluk...

Şaşkınlık: Şok, Afallama, hayret, merak...

İğrenme: Hor görme, aşağılama, küçümseme, tikslenme, nefret etme, hoşlanmama, itici bulma...

Utanc: Suçluluk, mahcubiyet, hayal kırıklığı, pişmanlık, küçük düşme, üzülme, çile ve nedamet...

1.2. Zekâ Tanımı

Zekâ her zaman merak edilen bir konu olmuştur. İnsanoğlunun zekâsı üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Zekâ tanılması zor bir kavramdır. İnsan zekâsı diğer canlıların zekâsından daha üstün ve mantık yürütebilme yetisine sahiptir.

Zekâ ile ilgili bir sürü tanım vardır. Descartes'in yaptığı tanımda; "Doğruyu yanlıştan ayırabilme gücü" olarak tanımlamıştır.

Zekâyı genel olarak, öğrenme, anlama ve alışılmamış durumlarla baş edebilme yeteneği olarak ifade edilir. Zekâyâ ilişkin bilinen ilk görüş İbn-i Sina'ya aittir. İbn-i Sina zekâyı; "insandan başka bir canlıda bulunmayan en önemli insan özelliği, maddeden tümüyle arınmış tümel akli kavramları meydana getirme yetisidir" (Çelenk, 2015:6).

Türk Dil Kurumu'na göre ise zekâ "İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlık, dirayet, zeyreklik, feraset" anlamlarına gelmektedir (www.tdk.gov.tr).

Psikoloji sözlüğü zekayı, "soyut düşünme, kavrama, problem çözme, bildiklerini yeni durumlara uygulama, akıl yürütme, bellek, geçmiş deneyimlerden

kazanılan vb. de dahil olmak üzere zihinsel yetilerin toplamı” olarak tanımlamaktadır (Sütlü, 2013:3).

Zekâ farklı şekilde değerlendirildiğinde şöyle tanımlanabilir(Ağalı, 2015:7);

“Zekâ, zihinle problem çözebilme kabiliyetidir.

Zekâ, araç üretebilme ve geliştirebilme kabiliyetidir.

Zekâ, çevreye uyum gösterme kabiliyetidir.

Zekâ, durum veya olguların neden- sonuç ilişkilerini anlayabilme kabiliyetidir.

Zekâ, psikolojik ve zihinsel kabiliyetlerimizin oluşturduğu bir düzeydir”

Zekâ ile ilgili İlk yazılı belgeler Eski Yunan ve Hindistan da bulunmuştur. Brown 1976’da “Verilen görevlerde ki performans derecesi olduğunu”, Wendnsler ise; “kişinin dünyayı ve karşılaştığı olayları anlayabilme kapasitesi” olarak tanımlamışlardır. Zekâ ile ilgili, Humprays, Terman gibi bilim adamları birçok tanımlar yapmışlardır. (Sütlü, 2013:3).

19. yüzyılın sonlarında zekânın ölçülebilmesi için çok uğraşmıştır. İlk olarak 1884 yılında Galton tarafından bilimsel bir çalışma vardır. Zekâ testinin ilk örneği 1905 yılında Binet ve Simon tarafından geliştirilmiştir. Yapılan araştırmalarda IQ genel olarak genetik özelliklerde olduğu saptanmıştır. IQ testi bilişsel zekâ ölçülmekte ama bundan öteye gidememektedir. IQ düzeyi ise yaş ile farklılık göstermektedir. 18-25 yaş arasında yüksek değerdedir. 30 yaşından sonra biraz düşüyor, 50 yaşından sonra ise bu düşüş daha hızlı olmaktadır (Nazlı, 2013:8).

İnsanoğlunda zekâ kavramı araştırıldıkça zekâyı etkileyen faktörlerde incelenmiştir. Etkileyen faktörlerin başında şüphesiz genetik gelmektedir. Tek yumurta ikizleri farklı yerlerde yaşasalar bile IQ seviyeleri birbirine yakın çıkmıştır. İkincisi, en az genetik kadar etkileyen çevresel faktörler ve yetiştiriliş tarzıdır. Aile ortamı kişinin zekâsını artırabilir. Üçüncü olarak kültürel değerlerdir Buna örnek ise; Batı kültüründe zekânın ögesi hız ile ölçülürken, Çin kültüründe kişinin tama olarak kendini bilmesi daha önemlidir. Peki, böyle dış faktörlerle Zekâ ne kadar

geliştirilebilir? Belli bir oran vermek imkansızdır fakat genetikten çokta uzaklaşamayacağı bir gerçektir (Eröz, 2011:35).

Zekâ konusunda 1920 yılında diğer bilim adamlarından farklı olarak Thorndike fikir atmıştır. Zekâyı üç farklı boyuta ayırmıştır. Birinci boyutunda sözlü, analitik, soyut yetenekleri, ikinci boyutunda, görsel, mekanik ve harekete bağlı yetenekleri, son boyutunda ise insanları anlamak ve ilişkilerde doğru davranmak yeteneğini ele almıştır. Son boyut olan sosyal zeka ilk olarak Thorndike tarafından ele alınmıştır (Nazlı, 2013:9).

Uzun yıllar bu konuda araştırma yapan Gardner tek bir zeka değil bir çok zeka türü olduğunu ve zekayı sadece IQ testi ile ölçmenin bir hata olduğunu savunmuştur. Howard Gardner çoklu zekâ fikrini ortaya atmıştır ve 7 kavram ile sınıflandırmıştır (Gürbüz, 2015:8), (Cerit, 2012:4-6).

Dil bilimsel (Linguistic) zekâ: Kişinin anadilini kullanabilme becerisi ve duygudüşüncelerini karşısındakine aktarabilme yetisidir.

1. **Mantık-matematiksel zekâ:** Kişinin rakamları kullanabilme, sebep sonuç ilişkisi kurabilme, kavramlar arası ilişkileri ayırt edebilme becerisidir. Bilişsel zekâyâ en yakın olan yetenektir.
2. **Görsel (Spatial) zekâ:** Kişinin zihin ve hayal gücünü kullanabilme kapasitesidir. Dış dünyayı algılama becerisidir. Bir nesneyi görmeden algılayabilme ile şekil ve grafik olarak ifade edebilmeyi kapsar.
3. **Müzikal-ritmik zekâ:** Duygularını ifade etmede müziği kullanan kişilerin, ritimleri algılama, ayırt etme yorumlama becerilerini ifade eder.
4. **Bedensel–kinestetik zekâ:** Kişinin vücudunu tanıma ve hareketlerini kontrol edebilme becerisidir.
5. **Sosyal (Interpersonal) zekâ:** Kişilerin diğer insanlarla iletişim kurma, onların duygularını anlama ve yorumlama kapasitesidir. İçsel zekâ ile beraber duygusal zekâyâ en yakın olan tanımlardan biridir.
6. **İçsel (Intrapersonal) zekâ:** Kişinin kendi duygularının farkında olma, onları tanıma ve yorumlayabilme becerisidir.
7. **Doga (Naturalistic) Zekâsı:** Gardner tarafından Çoklu Zekâ Kuramına eklenen son zekâ türüdür. Doğa zekâsı, bitki topluluklarını tanıma, doğal hayattaki

önemli farklılıkları ayırt etme yeteneği ve bu yeteneği ürünsel bir şekilde kullanma (avcılık, çiftçilik ya da biyolojik bilimler gibi) olarak tanımlanmaktadır.

Şekil 3.Zekâya İlişkin Olarak Geliştirilen Eski ve Yeni Anlayışların Karşılaştırılması

Zekâya ilişkin eski bakış açısı	Zekâya ilişkin yeni bakış açısı
Zekâ doğrudan kazanılır ve sabittir. Asla değiştirilemez	Zekâ bireyin genetik olarak kalıtımla getirdiği kapasitedir. Bu zekâ değiştirilebilir, iyileştirilebilir geliştirilebilir.
Zekâ nicel olarak ölçülebilir ve tek bir sayıya indirgenebilir.	Zekâ, herhangi bir performansa veya problem çözme sürecinde sergilendiğinden sayısal olarak hesaplanamaz.
Zekâ tekildir ve bu “g” faktör olarak tanımlanabilir.	Zekâ, çeşitli yollarla ortaya konulabilir. Çok faktörlüdür. Bu faktörler, ortaya çıkan durumlarda birbiri ile etkileşim kurmaktadır.
Zekâ, gerçek yaşamdan soyutlanarak (yani belli zekâ testleri ile ölçülür)	Zekâ, bağlam/gerçek yaşam durumlarından ya da koşullarından soyutlanama. Bu nedenle gerçek ortamda gözlemek önemlidir.
Zekâ, öğrencileri seviyelerine göre sıralamak, sınıflamak ve olası başarılarını kestirmek için kullanılır.	Zekâ, Bireylerin gizli güçlerini veya doğal potansiyellerini ve onların başarılı olabilecekleri farklı yolları anlamak için kullanılır.
Zekâ, sayısal ve mantıksal hesaplamaları etkili bir biçimde yapma becerisidir.	Salt sayılarına dayalı değil aynı zamanda çevresel faktörlerle etkileşim içerisinde olan sosyal ve duygusal oluşumlarında etkilediği bir beceridir. Özellikle duyulan anlama ve kendini tanıma becerisi zekânın önemli bir göstergesidir.

Kaynak: Oğuzhan, 2012: 13

1.3. Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ son zamanlarda oldukça ilgi görmektedir. Çünkü bilişsel zekâsı yüksek olarak kabul edilen bireylerin işe girmede başarılı fakat o işi devam ettirme sürecinde sıkıntıları olduğu görülmüştür. İşini devam ettirme durumu duygusal zekâ ile ilgilidir.

Duygusal zekâ kavramı 19. yy'den sonra büyük önem kazanmıştır. İşyerlerinde insana verilen değerin artması ile sosyal bilimlere giderek ilgi artmıştır. İnsan odaklı yaklaşımlara önem verilmeye başlanmıştır (Eröz, 2011:38).

1920'de Thorndike'nin zekâyı farklı şekilde bakması ve sosyal zekâyı ön plana çıkarması Duygusal zekânın temellerini atmıştır. Sosyal zekâyı “Erkeklerin ve kadınların, kız ve erkek çocuklarının anlama yeteneği, insan ilişkilerinde akıllı davranmak” olarak tanımlamıştır (Gürbüz, 2015:9). Daha sonra Wechsler, R.W. Leeper, 1950 Abraham Maslow, 1983 Howard Gardner (duygusal zekâ kavramına temel olan ikinci bilim adamı) gibi bilim adamlarından söz edilebilir.

Duygusal zekâ terimini ilk olarak tezinde kullanan isim Dr. Wayne Payne'dir. Eröz'ün aktarımıyla Dr. Wayne Pane duygusal zekâyı şöyle tanımlamıştır; “Gerçekler, anlamlar, doğrular, ilişkiler vb. duyguların yetki alanlarında bulunmaktadır. Bu nedenle hisler gerçektir. Anlamları hislerin anlamlarıdır; doğrular duygusal doğrulardır; ilişkiler kişilerarası ilişkilerdir ve çözdüğümüz problemler duygusal problemlerimizdir, bu problemler bir anlamda hissettiğimiz problemlerimizdir” (Eröz, 2011:40).

Duyguların değerlendirilebilmesi için, Bar-on 1985'de ilk olarak EQ (Emotional Quotient) terimini kullanmıştır. Duygusal zekâ el kitabı Baron büyük ölçüde büyümesini sağlamıştır. EQ yeteneği IQ yeteneğinin karşıtı değildir. Birbirlerine desteklidir ve etkileşim halindedirler.

Duygusal zekâ resmi olarak 1990 yılında literatüre girmiştir. Salovey ve Mayer duygusal zekânın yerini ilk belirleyendir. Eröz'ün aktarımıyla Salovey ve Mayer'e göre duygusal zeka; “kişinin kendisinin ve başkalarının his ve duygularını gözleme, bunlar arasında ayırım yapma ve bu bilgiyi düşünce ve eylemlerinde rehber edinme becerisini içeren sosyal zekanın bir alt kümesidir” diye tanımlamıştır (Eröz, 2011:41).

1990'da Goleman bir makale yayınlamıştır. 1995'te ise "Duygusal Zekâ" adlı bir kitap yazmıştır. Bu kitabında duygusal zekânın, bilişsel zekâdan daha önemli olduğunu söylemiştir. İş hayatında ve dış ilişkilerde karşıdaki iyi tanıdığını, kendini motive etmede ve duyguları yönetmede önemli olduğunu anlatmıştır. Fakat duygusal Zekânın iyi davranmak ya da hislerini başıboş bırakmak anlamına gelmediğinin de üstünü çizmiştir (Eröz, 2011:41).

Duygusal olan kişilerin EQ'su yüksektir anlamına gelmez ve duygusal zekâ zekânın karşıtı değildir. Duygusal zekâ yaşamımız boyunca kaşımıza çıkan problemlerde duygularımızı en iyi şekilde kullanabilme yetisidir. Yani beyin ile kalbin beraber en iyi şekilde çalışma yetisidir. Duygusal zeka mizaç, huy, kişisel gelişimle ilgili bir olgu ya da iyi, iyi kalpli olmak, duygularını bastırmak değil; doğru duyguyu, doğru zamanda, ekili bir şekilde kullanmaktır (Eröz, 2011:43).

Duygusal zekâsını kullanamayan fakat IQ'su yüksek bir kişi; hırslı, üretken sorunlarını dert etmeyen vb. ama aynı zamanda tepeden bakan, duygularına gem vuran, duygusal deneyimler ve cinsellik konusunda tutuk vb. bir kişiliğe sahiptir. EQ ve IQ' su yüksek kişiler ise; neşeli, dışa dönük, korkaklığa ve derin düşünmeye yer vermeyen, bağımlı olmayan, kendisi ve sosyal çevresiyle barışıktır (Eröz, 2011:49)

Daha öncede bahsettiğim gibi zekâ IQ 18-25 yaş arası zirvede, 30 yaşından sonra biraz düşüş ve durağanlık, 50 yaşından sonra ise hızla düşüşe geçmektedir. Fakat EQ' da böyle bir ayrım yoktur. Yaş aldıkça, her on senede bir EQ'da ufak artışlarla olur. 50 yaşından sonra biraz geriler (Eröz, 2011:50).

Duygusal zekânın boyutları 5 ana başlık altında toplanmıştır:

Duygularının farkında olmak (Öz bilinç):Duygularını tanımak duygusal zekânın temelidir. Duygularını tanıyan kişiler kişisel konularda daha doğru kararlar verebilirler. Özerk, kendinden emin davranır ve hayata pozitif bakabilirler (Halilbeyoğlu, 2015:20). Kişi duygularının farkında olmadığı zaman, olaylar karşısında ne hissettiğini bilemez ve ne yapacağına karar veremez. Buda kişinin hayattaki başarısını etkiler. Öz bilinç konusunda en önemlisi, duyguları kavramanın kişiden kişiye farklılık göstermesidir (Maboçoğlu, 2006:54).

Duygularını idare edebilmek (Öz yönetim):Duygularını uygun biçimde yönetebilmedir aynı zamanda denetlemektir. Duygularını bastırmadan, tutkularının

kölesi olmadan hayatının kararlarını sağlıklı vermektir. Koşullarla orantılı bir biçimde uygun duyguyu hissetmektir (Önder, 2010:50). Çok güçlü olan hisler insanın doğasını bozabilir. Acıda, mutlulukta dengeli oldukları zaman hayatımıza çok şey katar. Kuran-ı Kerim duyguları idare etmenin önemini şöyle vurgulamıştır; “ Yeryüzünde ve kendinizde gerçekleşecek hiçbir olay yoktur ki, Biz onu varlığa getirmeden (yaratmadan) önce, bir Kitap’ta (gizil olarak) olmasın! Bu Allah’a göre çok kolaydır. O halde, yitirdikleriniz için üzülmemeniz ve size verdikleri ile de şımarmamanız için, (bu gerçeği hiçbir zaman aklınızdan çıkarmayın!)” (Maboçoğlu, 2006:60).

Kendini Harekete Geçirmek (motivasyon) : Bir amaç doğrultusunda, kişisel toplumsal ve ekonomik tercihlerini tatmin ederek, harekete geçiren güçtür. Kendini motive edebilen kişiler hayatta karşısına çıkan problemlerde, çözümler üretebilmek içsel enerjilerini kullanırlar. Orta düzeydeki stres ise insanı başarıya ulaştırır (Adıgüzel, 2011:19).

- Dürtülerini kontrol edebilmek
- Berbat ruh halinden kurtulmasını bilmek
- Umudunu asla yitirmemek

Başkalarının Duygularını Anlamak (Empati):Kendini başkalarının yerine koyup, başkalarının duygu gereksinim ve kaygılarının farkında olmaktır (Kahraman, 2013:11). Olaylara başkalarının gözüyle bakması çevreyle olan uyumunu sağlar (Topşar, 2015:11). Empati kuran kişi, diğer insanları anlamaya çalışırken kendinden de uzaklaşmamalı, farklılığını bilmelidir. Karşısındakinin gözleriyle bakmalıdır kendi dünyasına yansımamalıdır bu olaylar (Keskin, 2010:13).

İlişkileri Yürütebilmek: Kişiler arası ilişkiler başarı, liderlik, problemleri çözme açısından önemlidir. Topum içinde ki ilişkileri sağlıklı olmayan birey ne kadar zeki olursa olsun istediğini yakalayamaz. Goleman duygusal yeterliliği anlatırken örnekler vermiş ve örnekleri IQ seviyesi yüksek olanlardan vermiştir. Örneğin, zeki ve iyi bir dil uzmanı olan Cecil’in ne söylersem söyleyeyim kimsenin ilgisini çekemeyeceğini ve sosyal temas sırasında çok sinirlendiğini itiraf ettiğini söylemiştir. ABD hükümetinde vergi denetçilerinde aranan özelliklerden bir tanesi de bir problem karşısında çok az düşmanlık ya da hiç düşmanlık uyandırmayacak

şekilde çözmek (Mammadov, 2015:28-30). Golemana göre 5 duygusal yeterlilik vardır:

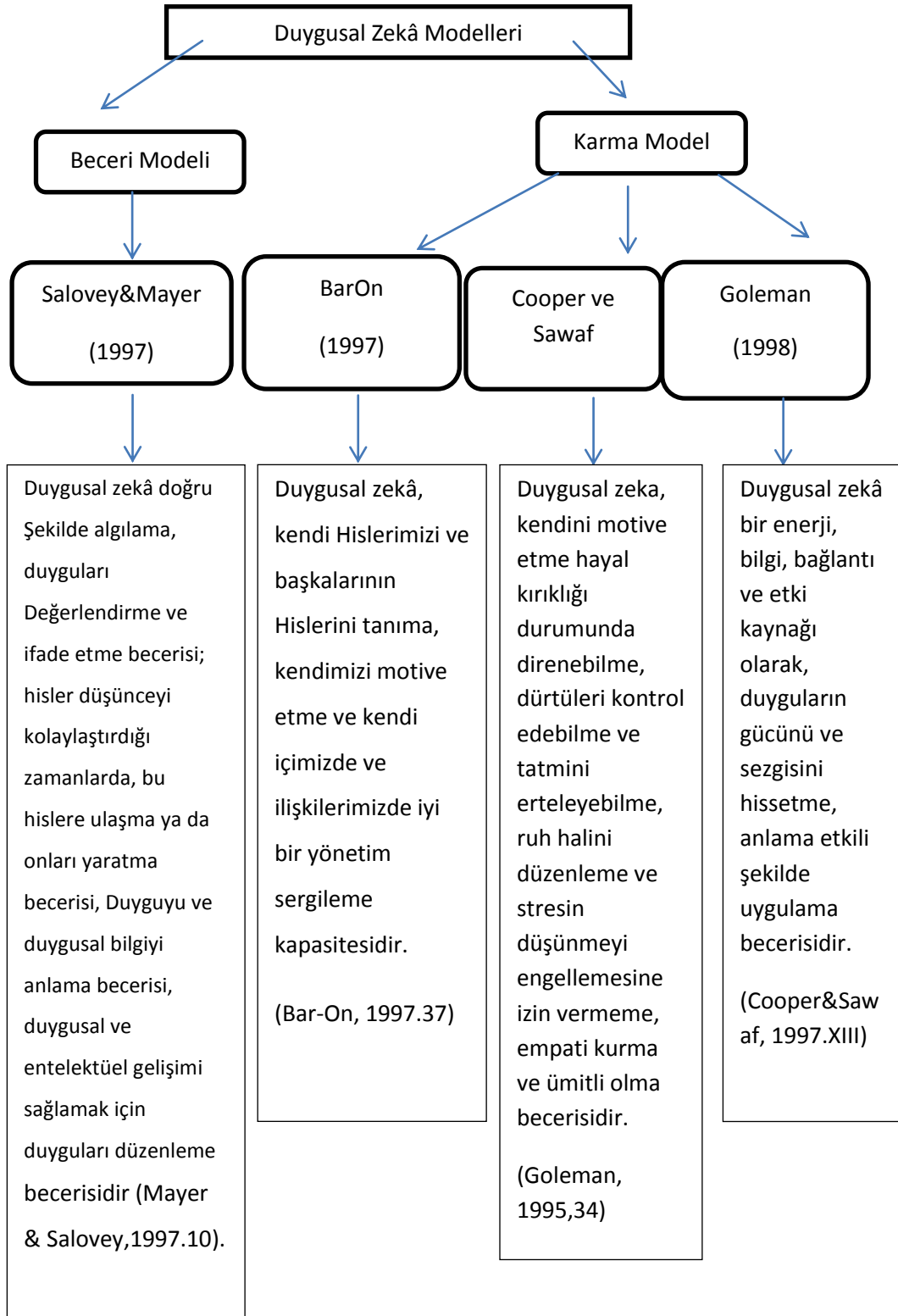
- Etkilemek
- İletişim
- Çatışma yönetimi
- Liderlik
- Değişim yönetimi

1.3.1. Duygusal Zekâ Modelleri

Duygusal Zekâ üzerine farklı araştırmacılar tarafından farklı modeller geliştirilmiştir. Bunlardan dört tanesi temel olarak kabul edilmiştir. Bunlar:

- Mayer ve Salovey'in duygusal zekâ modeli,
- Goleman'ın duygusal zekâ modeli,
- Bar-on'un duygusal zekâ modeli,
- Cooper ve Sawaf'ın duygusal zekâ modeli

Şekil 4.Duygusal Zekâ Modelleri

Kaynak: Çömez, 2012: 10

1.3.1.1.Beceri Modelleri

Beceri modelinde duygusal zekâyı, duygu ve zekânın etkileşiminin çevreye uyum için gerekli olduğunu ve tamamlayan bir bütün olduğunu savunmaktadır (Çömez, 2012: 11).

1.3.1.1.1. A.John D. Mayer ve Peter Salovey'ın Duygusal Zekâ Modeli

En eski modeldir. Duygusal zekâyı oluşturan ögeler hiyerarşik bir sıraya göre dizilmekte ve birbiriyle yakın ilişkilendirilmektedir. En alt basamak duyguyu anlama ve ifade etme iken, en üst basamak duygunun daha yoğun bilinçli halidir (Cerit, 2012:9). Duygusal zekâyı farklı zekâ ve beceriler bütünü olarak ele almaktadır. Bu model, zekânın içsel yapısı hakkında ve bunun kişiyi nasıl etkilediğine ilişkin bilgi verir. Bu duygusal zeka modelinin boyutlarını dörde ayırmışlardır (Atilla, 2012:38). Bunlar;

- Duyguyu algılamak,
- Duyguyu Özümsemek,
- Duyguyu Anlamak,
- Duyguyu Yönetmek

Şekil 5.Duygusal Zekâ Modelinin dört düzeyli modeli

Boyutlar	Ölçünün Tanımı	Zekâ ve Kişilikle İlişkisi
1)Duyguyu algılamak	Duyguları yüzlerde, resimlerde tanıma yeteneği.	Zekâya bilgi girdisi sağlar
2) Duyguyla Düşünleri Canlandırmak	Duygusal bilgiyi kontrol edebilme ve düşünceyi zenginleştirmek için duygusal bilgiye yön verebilme yeteneği	Bilişsel görevlerde duygusal bilgidен yararlanmak için düşünceyi ayarlar.
3) Duyguyu Anlamak	İlişkiler, bir duygudan diğerine geçişler ve duygular hakkındaki dilbilimsel bilgilere ilişkin duygusal bilgiyi değerlendirme yeteneği	Duygular ve duygusal bilgi hakkında soyut değerlendirmelerin ve mantık yürütmenin merkez noktası
4) Duyguyu Yönetmek	Kişisel ve kişiler arası gelişmeyi sağlayabilmek için duyguları ve duygusal ilişkileri yönetme yeteneği	Kişilik ve amaçlarla etkileşim içinde

Kaynak: Aslan, 2014:16

Mayer ve Salovey modeli bir yetenek modelidir. Mutluluk, sıcaklık gibi duyguların önemli olduğunu, bunların duygusal zekâya bağlı olmadıklarını ileri sürmüşlerdir.

1.3.1.2.Karma Modelleri

Karma modelde, Duygusal zekâ sadece bilişsel özelliklere değil, kişilik özelliklerine dayandıran bir modeldir. Goleman ve Bar-on duygusal zekâyı hem bilişsel özelliklerin hem de kişilik özelliklerinin karışımıdır demişlerdir (Çömez, 2012:9).

1.3.1.2.1. D. Daniel Goleman Modeli

Mayer ve Salovey'in modelini temel almış ve genişletmiştir. Goleman beynin düşünen kısmının, beynin duygusal kısmından ürediğini düşünüyor. Çalışma hayatında duygusal zekânın önemini vurgulamıştır(Cerit, 2012:9). Goleman'ın 1996

da yazdığı kitap birçok dilde çevrilmiş ve büyük ilgi görmüştür. Goleman duygusal zekayı Atilla'nın aktarımıyla şöyle tanımlamıştır: “ kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol ederek tatmini erteleyebilme, kendini başkalarının yerine koyabilme ve ümit besleyebilme benzeri özelliklerden oluşan bir kümedir”(Atilla, 2012:39). Goleman bilişsek zekânın tam olarak kişinin zekâsını yansıtmadığını açıklamıştır. Kişisel yeterlilik kendimizi ifade etmemizi sağlarken, sosyal yeterlilik ise çevremizi yönetmemizi sağlar.

Goleman iş performansı kuramı geliştirerek, duygusal zekâyı, kişisel yeterlilik ve sosyal yeterlilik diye iki yeterliliğin bileşkesi olarak tanımlamıştır:

Şekil 6.Goleman Duygusal Zekâ Boyutları ve Yapıtaşları

	Boyutlar	Boyutun Tanımı	Yapıtaşları
Kişisel yeterlilik	Kendiyle ilgili farkındalık (Öz bilinç)	Kendi iç dünyanı tanıyabilme, kendi gücünün, kaynaklarının farkında olma ve bunu kararlarında kullanabilme yeteneğidir	Duygusal Bilinç Doğru öz değerlendirme Özgüven
	Kendini yönetme (duygu yönetimi)	Duygularını, tepkilerini kontrol etmek, kendini sakinleştirip yönetebilmek, tatmin duygunu erteleyebilme yeteneğidir	Özdenetim Güvenilirlik Uyumluluk Yenilikçilik Vicdanlılık
	Kendi kendini motive etme (Motivasyon)	Bir amaç doğrultusunda duygularını harekete geçirebilmek, engeller karşısında yılmadan duygularını içsel olarak güdüleyip, yönlendirme yeteneğidir	Başarma Güdüsü Bağlılık Girişimcilik İyimserlik
Sosyal yeterlilik	Empati	Kişinin kendisini başkalarının yerine koyması, başkalarını anlama, düşüncelerinin tarafsız bir şekilde farkında olabilme yeteneğidir	Başkalarını anlamak Bashkalarını geliştirmek Hizmete yönelik olmak Politik Bilinç
	Sosyal Beceriler	Sosyal olma becerisidir. Yani diğer kişilerin duygularını yönetebilme, diğer kişilerle ilişkileri sağlıklı kurabilme, iyi kavrayabilme becerisidir	Etkilemek İletişim sürecine girmek Çatışma yönetimi Liderlik etmek Değişim yaratmak İlişkiler geliştirmek Ekip çalışması ve işbirliği Ekip yetileri

Kaynak:(Aslan, 2014: 20)

1.3.1.2.2. Reuven Bar-on Modeli

Duygusal zekâ kavramını literatüre ilk getiren isim olan R. Bar-on, kişilerin çevreyle uyum sağlaması, stresle mücadele edebilmesi ve olumsuzluklara rağmen iyi bir ruh halinde olabilmesi şeklinde bir model çizmiştir(Mammadov, 2015: 31). Bar-on modelini; “ özellikler ve çevresel isteklerle etkili bir biçimde başa çıkma yeteneğini etkileyen sosyal ve duygusal bilgi ile ilgili yetenekler bakımından, psikolojik iyilik ve uyum modeli” olarak tanımlamaktadır(Üncü, 2007:18).

Bazı araştırmacılar bu modelin kendi duygusal zekânı ölçebilme tarafını eleştirmişlerdir. Bu konuda kişiler kendi duygusal zekâlarını ölçerken puanlarını yükseltebilirler diye savunmuşlardır. Bar-on modeli beş ana boyut ve on beş yapıtaşından meydana gelmiştir.

Şekil 7.Bar-on Duygusal Zekâ Modeli

Boyutları	Boyutun Tanımı	Yapıtaşları
Kişisel Farkındalık	Kişinin kendinden haberdar olması, kendi duygularını anlayıp, iyi şekilde ifade edebilmesi	Özsaygı Duygusal farkındalık Kendini ifade etme Bağımsızlık Kendini gerçekleştirme
Kişilerarası Beceriler	Sosyal farkındalık, başkalarının duygularını hissetmek ve değerlendirmek	Empati Sosyal sorumluluk Kişiler arası ilişkiler
Uyumluluk	Bireyin çevresindeki taleplerle baş edebilmesi	Problem çözme Gerçekliğin test edilmesi Esneklik
Stresle Başa Çıkma	Kişilerin stres anında umutsuzluğa kapılmadan ve kontrollü olarak stresle baş edebilmesi	Strese dayanıklılık Dürtü kontrolü
Genel Ruh Hali	Kişilerin yaşama bakış açısını ve hattan zevk alma duygularını içermektedir	Mutluluk Optimist olma

Kaynak: (Tufan, 2011:16), (Durdu, 2015:55)

1.3.1.2.3. Robert K. Cooper- Ayman Sawaf Duygusal Zekâ Modeli

Duygusal zekâyı örgüt içinde liderlik ilişkisini incelemiştir. Bu modele göre duygusal zeka; “duyguların gücünü ve hızlı algılayışını, insan enerjisi, bilgisi, ilişkileri ve etkisinin bir kaynağı olarak duyumsama, anlama ve etkin bir biçimde kullanma yeteneğidir”(Tufan, 2011:17). Duygusal zekâyı psikolojik ve felsefe alanından çıkararak ve doğrudan bilime ve keşfe sokan modeldir. Dört Köşe Taşlı Model demişlerdir (Sütlü, 2013:15).

Şekil 8.R.K. Cooper-Ayman Sawaf Duygusal Zekâ Modelinin Boyutları

Boyutları	Boyutun Tanımı	Yapıtaşları
Duygularını Öğrenmek (Duygusal Okuryazarlık)	Duygularını fark ederek Duyarlılık geliştirilmesi. Duygulara yönelik açık ve faydalı sözlük	Duygusal dürüstlük Duygusal Enerji Duygusal Geribildirim Pratik Sezgi
Duygusal Zindelik	Kendinin ve başkalarının duygularının farkında olma, istenmedik olaylarda yeni yollar aranması esneklik ve yenilenme	Öz varlık Güven Çemberi Yapıcı hoşnutsuzluk Esneklik ve Yenileme
Duygusal Derinlik	Kişinin sahip olduğu özgün potansiyel, adanmışlık, dürüstlük,	Özgün potansiyel ve amaç Adanmışlık Dürüstlüğü yaşamak Yetki olmadan etki
Duygusal Simya	Kişinin yaşam içerisinde ki bir anı derinlemesine yaşayabilmesi	Sezgisel akış Düşüncesel zaman değişimi Fırsatı sezinlemek Geleceği oluşturmak

Kaynak: (Tufan, 2011:17), (Ergün, 2016:43)

1.3.2. Duygusal Zekâ Etkileyen Etmenler

Yaş

Duygusal zekâyı etkileyen faktörlerin başında yaş gelir. Bebeklik döneminde başlayan duygusal zekâ, elli yaşına kadar artarak ilerler. Amerika ve Kanada’da, Multi-Health Systems Inc. (MHS) tarafından yapılan testte bu sonuçlara ulaşılmıştır(Topşar, 2015:23).

Yaş Grubu	Ortalama EQ
16-19	95,3
20-29	96,8
30-39	101,8
40-49	102,7
50 ve üzeri	101,5

Cinsiyet

Duygusal zeka üzerine yapılan çalışmalarda cinsiyet ile en çok empati arasında ilişki bulunmuştur. Duygu yoğunlukları üzerine toplumda genel bir yargı vardır. Mutluluk, Üzüntü, Korku, duygusallık gibi duyguları kadınların, öfke gibi duygular erkeklerle ilişkilendirilmiştir (Yurdakavuştu, 2012: 65). Aile tutumu ve kültürel etkenler kadın ve erkeklerin yetiştirilmesindeki farklar duygusal anlamda cinsiyetler arasında farklara sebep olmaktadır. Kız çocukları daha erken dil gelişimine sahip olmalarından kendilerini ifade etme ve başkalarını anlamada daha erken yol alırlar (Cerit, 2012:13). Araştırmalar kadın ve erkekte eşit EQ olduğunu gösterebiliyor. Fakat birkaç farklılık olduğunu da öne sürmüştür. Kanadalı ve Amerikalılardan oluşan denekte duygusal zekaları paralel giderken alt boyutlarında farklılıklar bulunmuştur (Yurdakavuştu, 2012:67).

Şekil 9.Kadın ve Erkeklerin EQ Dereceleri

Kadın ve Erkeklerin EQ (DZ) Dereceleri*		
Alt Faktör	Kadınlara EQ Derecesi	Erkeklerin EQ Derecesi
Özsaygı	97	(+5) 102
Kişiler arası ilişki	(+4) 101	97
Toplumsal sorumluluk	(+6) 102	96
Empati	(+9) 103	94
Strese dayanıklılık	97	(+6)103

Kaynak: (Yurdakavuştu, 2012:67)

Aile ve Çevre

Doğumla beraber iyi ya da kötü çevresinden, kendisi ve başkaları ile ilgili düşünceler, tepkiler öğrenen çocuk, davranış ve tutumlarını şekillendirir. Anne ve baba ilk duygusal zekânın şekillenmesini başlatan kişilerdir. Derin ve kalıcı izler bırakırlar. Zamanla öğretmenler, arkadaşlar, sosyal çevresi kişiyi duygusal zekâ olarak şekillendirir (Maboçoğlu 2006: 95).

Ekonomik Düzey

ABD fakir ve zengin ortamdaki gelen çocuklar üzerine yapılan araştırmada, fakir aileden gelen çocukların istediklerinin ikinci planda olması zihinsel gelişimlerini etkilemiştir. Zengin ortamda ki çocuklara göre, zihinsel gelişimlerinin daha yavaş olduğu saptanmıştır. Türkiye’de buna benzer bir araştırma yapılmış ve Cüceloğlu’na göre annesi çalışmayan ve geniş ailede sevgi, ilgi içinde büyüyen çocukların, çalışan annesi olan ve anaokuluna bırakılan çocuklara oranla gelişimlerinin daha iyi olduğu saptanmıştır. Ailenin gelir düzeyinin çocuğun gelişimiyle doğrudan bir ilişkisi olmadığı görülmüştür.

Vermont Üniversitesi’nden psikolog Thamos Achenbach ve Stenhouse ekonomik düzeyin çocukların gelişimini etkiledikleri yönünde düşünceye sahiptirler (Yurdakavuştu 2012:69)

Harrod ve Scheer (2005) te 16-19 yaş grubuna yaptığı araştırmada, ailenin gelir düzeyi arttıkça, duygusal zekânın arttığı saptanmıştır. Göçet (2006)’nın yaptığı çalışmada ekonomik düzey ile EQ arasında bir ilişki olmadığı, Balcı ve ark (2003)’nın yönetici adaylarına yaptığı araştırmada da ikisi arasında bir ilişki bulunamamıştır (Uzuner, 2012:22).

2. PROBLEM ÇÖZME VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ TANIMLARI

2.1.Problem

Problem denilince akla ilk önce genelde sayısal değerler gelmektedir. Oysaki günlük hayatımızda sosyal birçok problemle karşılaşmaktayız ve karşılaşacağız. O zaman problemlerle uğraşıp çözüm yolları bulmalıyız (Yiğiter, 2012:34).

Problem sözcüğü Grekçe’ den gelmiştir. Bu sözcük “Proballo” yani “öne çıkan engel” sözcüğünden gelmiştir. Türkçe Sözlükte “ araştırılı öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum” olarak tanımlanmıştır. Bir kısım araştırmacı problemi; bir kısım hedefe giden engellemelerde, ortaya çıkan çatışma olarak tanımlamaktadır.

D’Zurilla ve Nezu’ ya göre; kişinin olaya problem olarak görebilmesi için, olaydan rahatsız olmalı ve bir engel olarak görmeli, olarak tanımlamışlardır (Gürbüz, 2015:28).

Öğütölmüş’e göre; problemin özelliklerini şu şekilde özetlemiştir;

- Mevcut durumla olması gereken durum arasında bir farkın bulunması
- Kişinin bu farkı fark etmesi ya da farkı algılaması
- Algılanan farkın kişide gerginliğe yol açması
- Kişinin gerginliğini ortadan kaldırmak için girişimlerde bulunması
- Kişinin gerginliğinin ortadan kaldırmaya yönelik girişimlerin engellenmesi

Problem kişiden kişiye farklılık gösterir. Bir kişi için çok büyük bir problem olan olay diğeri için sorun sayılmayabilir. Peki bir kişi bir olayı nasıl problem olarak görebilir? Nedenleri (Acar 2013:20):

- Yenilik ya da alışılmamışlık (“Ne yapacağımdan emin değilim.”)
- Zorluk (“ Bu çok karmaşık.”)
- Çelişkili hedefler (“Hangisini seçeceğimi bilmiyorum.”)
- Beceri eksikliği (“Bunu yapamam, çünkü nasıl yapıldığını bilmiyorum.”)
- Kaynak eksikliği (“Bununla ilgilenmek için yeterli vaktim yok.”)
- Belirsizlik (“Neler oluyor?”)
- Duygusal sıkıntılar (“Bir şey yapmamayı tercih ediyorum, çünkü deneyip başarısız olmaktan korkuyorum”.)

Yapılan araştırmalar sonucunda, sorunlar karşısında, kendini kontrollü hissedip güvenenlerin, sorundan kaçmayan çözmeye çalışanların, daha az şikâyetçi oldukları, sosyal ilişkilerde daha atılgan ve fiziksel, psikolojik sağlıklarının daha iyi olduğu bulunmuştur. Depresyon düzeyleri daha düşüktür ve akademik yönden daha başarılı oldukları ortaya çıkmış. Bu nedenle eğitimden beklenti, öğrencilerin problem çözüme yetilerini geliştirmek. Sadece ezbere dayalı eğitim değil, sosyal anlamda da bilinçli hale gelmelidirler (Yiğiter, 2012:34-35)

2.2.Problem Çözüme Süreci

Problem çözüme süreci 1950’li yıllarda araştırılmaya başlanmıştır. İlk çalışmalar psikoloji alanında olup, Gestaltçı psikologlar tarafından yapılmıştır. En önemli çalışma, Hanoi Kuleleri deneyi olarak adlandırılan matematik oyunu, yuvarlak disklerin bir çubuktan diğerine geçirilmesiyle oynanmaktadır. 1960’lar da Psikologlar, öğrenme ve yaratıcılıkla, problem çözüme arasında bağ kurmuşlardır. Fakat laboratuvar ortamıyla yapılan yapay bir ortamın problem çözüme süreci ile günlük hayattaki problem çözüme süreci birbiriyle yakın sonuçlara varılamamıştır. 1970’lerde Psikologlar bu durum karşısında psikolojik faktörleri incelemeye başlanmıştır. Problem çözüme becerisinin kişinin değerleri, algısı ve yetenekleri ile ilgili olduğunu ileri sürmüşlerdir (Kurt 2016:23-24). 1980’li yıllarda ise karmaşık problemler sonrası kişilerin belli bir alanda nasıl uzmanlaştıklarını araştırmışlardır. Bütün bunlar sonucunda, araştırmacılar problem çözümenin bir süreç olduğunu ve eğer istenirse eğitimle geliştirilebileceği sonucuna ulaşmışlardır (Nazlı 2013:30).

Problem bir durum karşısında, kişinin geçmek istediği başka bir duruma geçmesine engel olan durumlardır. Kişinin istediği duruma geçebilmesi için çabalayıp engelleri kaldırmaya çalışması problem çözüme sürecidir(Kurt 2016:22).

Problemleri çözebilmek için farklı beceriler gerekir. Bazı problemler bilişsel beceri, bazıları sosyo-duygusal gelişmişlik, bazıları ise yaratıcı bir yaklaşım ile çözümlenebilir. Asıl amaç engel görünen olayı çözebilmektir (Kurt 2016:22).

Problem çözüme süreci ile literatür araştırması yapıldığında çok sayıda kişinin tanımı çıkmaktadır.

D’Zurilla ve Goldfriend (1971) problem çözmeyi “ kişinin problemi anlamasından ona çözüm buluncaya kadar geçirdiği, problemleri bir durumla başa

çıkabilmek için etkili tepki seçeneklerini oluşturma ve bu seçeneklerden en etkili olacağı düşünülen birini seçmeyi içeren bilişsel ve davranışsal bir süreçtir” diye tanımlamıştır (Nazlı2013:32).

Cüceloğlu (1999) problem çözme “ amaca ulaşmaya ket vuran engeli ortadan kaldırmaktır” demiştir (Yerli 2009: 37).

Oğuzkan (1989) “ problem çözme; belli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlüklerin ortadan kaldırılmasına yönelik bilişsel ve psikolojik boyutları olan bir dizi çabayı içeren bir süreçtir” diye tanımlamıştır(Nazlı2013:32).

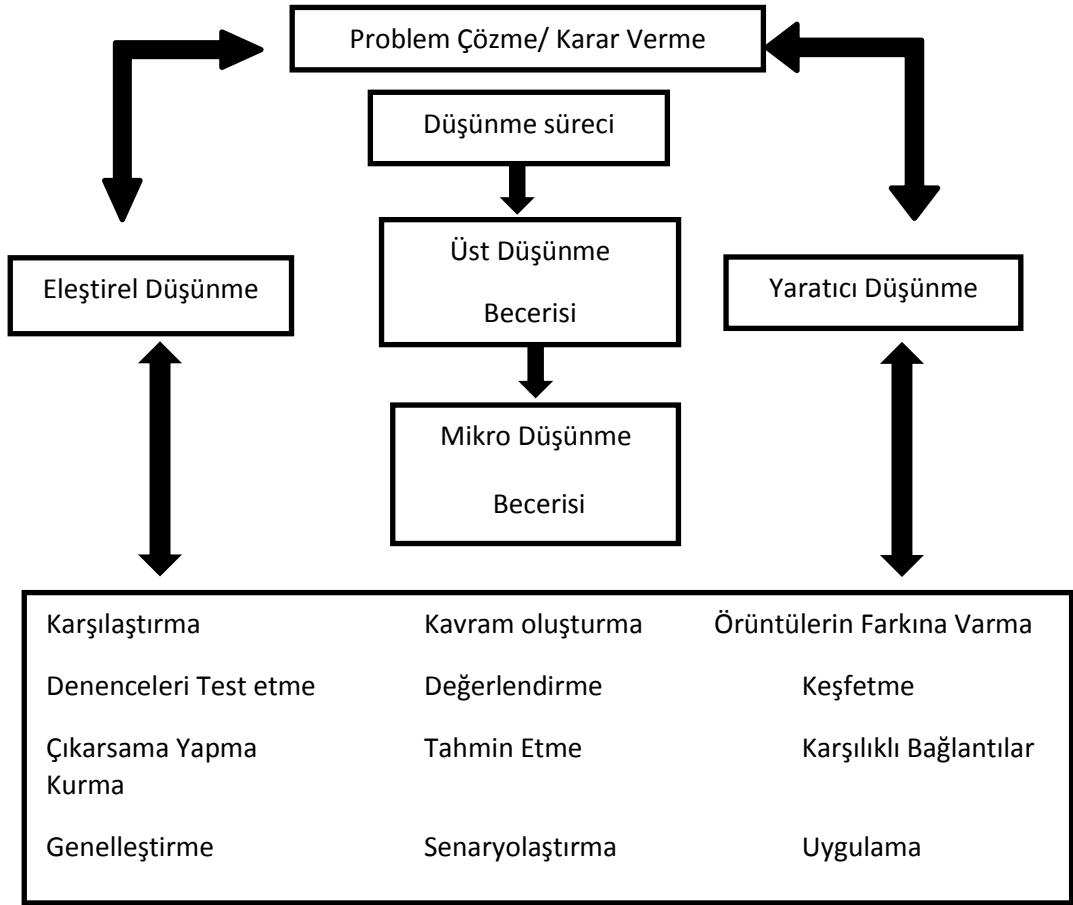
Büyükkaragöz (1995) Problem çözme becerisini “ kişiyi çözüme götürecek bilgilerin kazanılması ve bu bilgilerin kullanıma hazır olacak şekilde birleştirilerek bir sorunun çözümüne uygulayabilme düzeyi” olarak tanımlamıştır (Yerli 2009: 36).

Bingham (1998) “ problem çözme, zaman, çaba, enerji, yaratıcı düşünme, azim, zekâ, cesaret, irade ve eylem gibi öğeleri barındıran; sürekli olarak geliştirilmesi gereken çok yönlü bir yetenek” olarak ele alınmıştır(Gürbüz 2015: 29).

Gelbal(1991) problem çözmeyi “ belli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı içermekte olduğunu belirtmektedir” (Yerli 2009: 36).

Tüm bu tanımlar sonucunda, problem çözme, kişilerin belli bir amaca giderken, amaca ulaşmasına engel gördüğü olaylar karşısında, zaman, çaba, enerji, azim, zekâ, eylem vb. yeteneklerini kullanarak, sorunu çözüp amaca ulaşabilme sürecidir.

Şekil 10. Problem Çözme Süreci

Kaynak: (Kanbay, 2013:23)

Problem çözme süreci şekilde ki gibidir. Fakat bu süreç doğru şekilde uygulansa bile istenilen sonuca ulaşamayabilir. Problem çözme bilişsel düşünme gerektirir. Bilişsel düşünme yanında duyuşsal ve davranışsal olarak ta yeterli olunmalıdır (Kanbay, 2013:23). Daha öncede bahsettiğim gibi problem çözme becerisi zamanla öğrenilebilen ve kazanılan bir süreçtir.

Problem çözme konusunda kendine güvenmeyen insanlar uygun olmayan çözüm yolları seçerler. Problem çözme konusunda kendine güvenenler, kendini yetersiz olarak algılayanlara göre problem çözme sürecinde daha ısrarcı olurlar ve buda onları başarıya götürür. Problem çözme konusunda başarılı olan insanlar sosyal yönden başarılı ve daha az kaygılıdırlar (Durmaz 2015:20).

Gün içinde birçok problemle karşılaşılır ve bu problemlerin birçoğunun üstesinden gelinse de birçoğunun üstesinden gelinemez. Düşünme süreci önemlidir ve bireyler problem çözmeye bazen düşünmeyi değil, mekanik (ezber ve deneme

yanılma) yolları seçerler. Bu yöntem başarısız oldukça yeni çözümler bulunmaya çalışılır. Başarıya ulaşma rastlantıya bırakılır. Oysa problemler bilişsel bir süreçtir, geçerli ve gerçekçi yol yaratıcı düşünceyle bulunur (Şahin, 2015:45).

Problemsiz bir hayat düşünülemez her an her yerde olası bir sorunla karşılaşmak mümkündür. Onun için problemlerden kaçmak yerine problemleri çözme yöntemlerini bilmek gerekir. Bunlar (Kanbay, 2013:24);

- İçgüdülerden yararlanma:
- Deneme yanılma
- Ezbere dayalı çözüm
- Başkalarının yaşantılarından yararlanma
- Uslamlama Yöntemi

Problem çözme sürecinde başarılı olabilmek için; heyecanlanma, problemi iyi algılama, geçmiş tecrübeleri hafızada tutma, yaratıcı düşünme, dikkat, problemin çözümü üzerine güdülenme aşamalarının izlenmesinin olumlu olacağı düşünülmektedir (Küçük, 2013:22).

2.3.Problem Çözme Aşamaları

Problem çözme karmaşık bir süreçtir ve uzmanlar süreci aşamalara bölmeye karar vermiştir. Problem çözme süreci genel olarak 1910 John Dewey'in modelinin az çok genişletilmiş halidir. Dewey 6 aşamaya ayırmıştır (Şahin 2015:14):

- Problemin farkına varma,
- Problemi tanımlama ve sınırlama,
- Problemin çözümünü sağlayacak bilgi ve bulguları toplama,
- Problemin çözümünü sağlayacak hipotezlerin belirlenmesi,
- Problemin çözümünü sağlayacak en uygun hipotezin seçilmesi,
- Problemin çözülmesi
- Problemin sonuca ulaştırılması

Bingham problem çözmeyi sekiz aşamada incelemiştir(Ergün 2015:6):

- Problemi tanımak ve onunla uğraşmak gereksinimini hissetmek

- Problemi açıklamaya, niteliğini, alanını tanımaya ve onunla ilgili ikincil problemleri kavramaya çalışmak,
- Probleme ilgili bilgileri toplamak,
- Problemin özüne uygun düşecek verileri seçmek ve düzenlemek,
- Toplanmış verilerin ve probleme ilgili bilgilerin ışığı altında çeşitli olası çözüm yollarını saptamak,
- Çözüm şekillerini değerlendirmek ve duruma uygun olanlar arasından en iyisini seçmek,
- Kararlaştırılan çözüm yolunu uygulamak,
- Kullanılan problem çözme yöntemini değerlendirmek.

D'Zruilla ve Goldfield problem çözme 5 aşamada değerlendirmiştir (Ergün, 2015:6):

- Problem Karşısında Genel Yönelim
- Problemin Tanımlanması ve Formülasyonu
- Alternatifleri Oluşturulması
- Karar Verme
- Değerlendirme

Heppner etkili problem çözme sürecini (Gölgeleyen 2011:16):

- Genel Oryantasyon (yaklaşım),
- Problemin Tanımlanması ve Formülasyonu,
- Seçeneklerin Üretimi,
- Karar Verme,
- Denetleme (kontrol etme) ve
- Değerlendirme olarak altı aşamada;

Bath, problem çözme aşaması (Çelenk 2016:9):

- Tecrübe aşaması
- Çeşitlilik ve belirsizlik aşaması
- Problemi belirleme aşaması
- Denence oluşturma aşaması
- Araştırma ve kanıtlama aşaması
- Genelleme aşaması

Cüceloğlu ise problem çözme sürecini beş aşamada ele almıştır (Gölgeleyen, 2011:17):

- Sorunun tanımı,
- Değişik çözüm yollarının dökümü,
- Her çözüm yolunun avantaj ve dezavantajlarının karşılaştırılması,
- Değişik çözüm yollarından birine karar verme ve
- Seçilen çözümün işleyip işlemediğini gözleme

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'nın (Programme for International Student Assessment (PISA)) hazırladığı rapora göre problem çözme aşamaları (Demir, 2016:11).

- Sınırlılıkların belirlenmesi
- Olası seçenek ya da çözüm yollarının sunulması
- Problemin çözülmesi
- Çözümün kontrol edilmesi
- Sonuçların paylaşılması olarak sıralanmıştır.

Tüm bu tanımlardan yola çıkarak problem çözme sürecinde temel olan aşamalar:

Problemin Anlaşılması ve Tanımlanması

Bazı problemler kolayca isimlendirilebilirler. Öncelikle kişinin bir problemle karşılaşması ve bunu problem olarak algılaması gerekir. Algılamada en büyük rol duygularındır. Problemi açık bir şekilde anlamak, tanımlama sürecinde en önemli başlangıçtır. Problemi doğru tanımlama çözüm için doğru kaynaklara ulaşmayı sağlar(Şahin, 2015:16). Problemin basit şekilde ifade edilmesi kolay çözümlenmesini sağlar. Bu yüzden problem kısa, açık ve doğrudan tanımlanmalı. Bu aşamada kişinin dikkatini odaklaması, gereksiz zaman kaybını önler (Şahin, 2015:47) .

Problemin Çözümü İçin Gerekli Bilgilerin Toplanması

Bu aşama sorunun tanımlanmasından sonra konuyla ilgili verilerin toplanması aşamasıdır. Birinci aşama bu aşama için önemlidir. Sorunun ne olduğu, nerede ve ne zaman olduğu, nedenleri, kapsamı yani kısacası ayrıntıları bilinmelidir. Bazen sorunlar iç içe geçmiş olabilir ve karışık bir manzara ile karşılaşılabilir. Böyle

aşamalarda yazılı yazısız kaynaklar kullanılmalıdır. Günümüzde otomasyon sistemlerin gelişmesi ile bilgiye ulaşmak kolaylaşmıştır. (Albayrak, 2015:13) Problemi tanımladıktan sonra, problemin aciliyetine, sınırına ve nedenine uygun verileri toplanmalı ki, problemin asıl sebebini, altında yatan gerçekler bulunsun. Verileri toplarken uygun kaynaklardan yararlanılmalı. Bilgi toplama ilerledikçe sorunlar daha iyi kavranır ve yeni görüş, anlayışlar ortaya çıkar. Birbiriyle ilişkilendirilen yeniden düzenlenir (Şahin, 2015:16).

Problemin Çözüm Yollarının Belirlenmesi

Sorunun çözümüyle ilgili toplanan tüm veriler ortaya konulur ve hipotezler geliştirilir. Eleştirisiz bir ortamda tüm veriler serbestçe ortaya konulur ve geliştirilip birleştirilir. Eğer görüşler ortaya konmadan çözüm belirlenir ise erken değerlendirme yapan kişi kendi görüşlerini savunur. Bu aşamada farklı çözümler olasılıkları artırır (Gümüş, 2015:25).

Problem için En Uygun Çözümün Seçilmesi

Problem için etkin çözümü seçebilmek eleştirci çözümlenme, nesnel düşünme gibi yeteneklere sahip olmayı gerektirir. Bu süreçte kurulan hipotezlerin ayrıntılı şekilde düşünülmesi gerekmektedir. Sonucunu ve Etkisini önceden kestirebilmek, çözüm için olasılıkları iyi değerlendirmek gerekir. Çözümün seçiminde İçgüdüler tecrübeyle birleştirilmesi önemlidir (Şahin, 2015:17). Dolayısıyla bu aşamada karar verici geniş bir bakış açısına sahip olmalıdır. Çözüm seçenekleri sistemli bir şekilde değerlendirilmelidir. Böylece problemi en kısa zamanda, en uygun maliyette, en güvenilir şekilde çözmeyi sağlayacak çözüm yolları seçilir (Ulu, 2014:32).

Problem İçin Belirlenen Çözümün Uygulanması

Bir önceki bölümde öne sürülen hipotezler bu bölümde değerlendirilir. O yüzden bu bölüm yargılama ve tahmin evresidir. Hipotezlerin uygulandıkları taktirde ortaya çıkacak sonuçları tahmin etme evresidir. Toplanan bilgiler bu bölümde çözümlenip yorumlanır. Geçici çözümler akla gelebilir. Akılcı davranarak çözümler gözden geçirilir ve çeşitli çözüm yolları aranır (Özgül, 2008:23).

Problemin Çözülmesi ve Değerlendirilmesi

Bu aşama çözüm yolunun test edilip bazı standartlara uydurulmasını içerir. Bu işlemlerden sonra çözüm yolu devam edecek ya da terk edilecektir.

Heppner, yeni eylemler arayan bireylerin üretmek için, davranışlarının sonuçlarını tahmin edebilme ve kıyaslayabilme becerisi ortaya koymaktadır demiştir. Ve bu becerilerini iki şekilde ortaya koyarlar. Başarılı kararları ve çelişkili durumları belirleme olarak ayırmıştır (Gölgeleyen, 2011:20).

Problem çözme süreci görüldüğü gibi her bölümünde düşünmeyi gerektirir. Yani sadece sonuca ulaşma becerisi olarak görülmemektedir. Problem çözme bir süreçtir (Şahin, 2015:18).

2.4.Problem Çözme Becerisini Etkileyen Faktörler

Problem çözme becerileri çok yönlü ve karmaşık bir süreç olduğundan bu konuyla ilgili pek çok etkileyen faktör vardır. Charles ve Lester üç gruba ayırmıştır (Şahin, 2015:19):

- Duyuşsal Faktörler: Problemin Çözümü için bireyin motive olması şarttır. Böylece hazırlık aşamasında birey problemi ortaya koyup bilgileri toplayabilir.
- Bilişsel Faktörler: Sözcük dağarcığı, Sayısal yetenekler, iletişim, sembol, sayılar, kavram, fikir, problem çözme ve ilişkiler
- Deneyimler: Bilgi ve deneyimdir

2.4.1. Özgüven

Özgüven, herhangi bir davranışı başarılı şekilde gerçekleştireceğimize yönelik inançtır. Etkili problem çözme yetisine sahip bireylerin kendine güven duygusu da gelişmektedir. Yapılan araştırmalarda benlik saygısı yüksek olan ergenlerin problem çözme becerisinin daha yeterli olduğu saptanmıştır (Çiftçi, 2015:23-24). Bireyin kendine olan inancı problem çözme aşamasında daha etkin davranmasına ve yaşamının gidişini kendisinin belirlemesine yardımcı olur. Problem çözümede özgüven başarı getirir. Çünkü akılcı ve olumlu düşüncelerle problemine yaklaşan kişi, sağlıklı düşünür ve etkili çözümler bulabilir (Pamuk, 2016:35). Yani aslında bakıldığında özgüvenle, problem çözme becerisi arasında bir döngü vardır.

Özgüvenli olan bireyler problem çözmeye daha başarılı, problem çözme becerisi iyi olan bireylerin ise özgüvenleri artmaktadır (Temel, 2015:14)

2.4.2. Geçmiş Yaşantılar ve Deneyimler

Bireylerin geçmişte yaşadığı problemleri karşısında başarılı olup olmadıkları, daha sonraki zamanda problem karşısında ki davranışlarını etkilemektedir. Daha önce başarılı olduysa aynı yöntemi kullanacak, başarısız olduysa farklı yöntem bulmaya çalışacaktır. Bunun ilgili yapılan araştırmalarda çocukluğunda bilerek farklı problemlerle karşılaştırılan çocuklar ve bu süreçte olumlu pekiştireçler almaları, problemleriyle baş etme süreçlerini pozitif yönlü etkilemiştir (Pamuk, 2016:37). Deneyimli olan bir kişi problem karşısında daha fazla çözüme ihtiyaç duymaz. Örneğin satrançta usta olan kişi hamle biçimlerini ve gidişatı tahmin edebilir. Bu durum zekadan daha çok, bilgi ve deneyimle alakalıdır (Temel, 2015:17).

2.4.3. Kaygı

Problemleriyle baş edemeyen bireyler daha fazla kaygılı ve güvensiz oldukları, duygusal problemlerinin daha fazla olduğu saptanmıştır. Problem çözme becerisi iyi olan bireyler düşük depresyon ve kaygı yaşadıkları, içsel kontrollerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Problem çözmeye etkin olamayan bireylerin, psikolojik uyumsuzluklara, gençlerde saldırganlık, davranış bozuklukları, madde kullanımı vb. sonuçlara sebep olabileceği saptanmıştır (Çiftçi, 2015:24).

2.4.4. Yaş

Yaş her alanda olduğu gibi bu alanda da önemlidir. Deneyimler ve geçmiş yaşanmışlıklar problem çözme becerisini olumlu yönde etkilediği için yaşla ilerledikçe tecrübelerin artması olasıdır. Fakat yapılan araştırmalar da yaş ve problem çözme becerisi arasındaki ilişki farklı değerlendirilmiştir. Çocukların yaşı psiko-sosyal temelli problem çözmeye etkili değildir. Yaş arttıkça problem çözme becerisinin artması beklenirken, 35 yaşına kadar bu doğrulanıyor fakat 35 yaşından sonra olumsuz etkilenmektedir (Temel, 2015:16).

2.4.5. Aile Tutumu

Problem çözüme süreci büyümenin gereğidir ve hayatın ilk birkaç ayında problem çözmeye başlar hale gelir. Zihinsel ve duygusal gelişim doğal olarak problem çözüme becerisi geliştirir. Fakat bunu ebeveynler zamanla geri alırlar ve çocuğu kendilerine bağımlı hale getirirler. Çocukları bağımlı hale getirmemek için problem çözümünde uygun ortam hazırlanmalı ama karışılmamalıdır. Yapılan araştırmada anne-babayı demokratik olarak algılayan çocuğun problem çözüme becerisinin, otoriter olarak algılayan çocuklara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bununla beraber akademik başarısının arttığı, sosyal kaygılarının ise daha az olduğu saptanmıştır (Çiftçi, 2015: 24). Çocukların ve ergenlerin problem çözümünde anne- baba desteğine ihtiyacı vardır. Fakat bu durum karışma şeklinde değil, zemini hazırlayıp müdahale etmemek ile yapılmalıdır(Pamuk, 2016:36).

2.4.6. Sorumluluk Duygusu

Problem çözüme becerisinde, özellikle sosyal ve kişiler arası problem çözümede karşıdakini anlama büyük önem taşımaktadır. Sorumluluk duygusu problemleri çabuk anlayıp, çözüme ihtiyacı hissettirir. Özellikle sosyal ve kişisel problem çözümede karşıdakini anlamak problem çözüme hızlandırır (Temel, 2015:16).

2.4.7. Duygu ve Düşüncelerin Etkisi

Kişi duygularını gizleyebilir, yönlendirebilir ya da serbest bırakabilir. Bu duygular güçlü bir enerji yaratabilir. Bu enerjiyi fark edip yönlendirmek gerekir aksi durumda geliş güzel bir olayda ortaya çıkar ve problem çözümünü etkiler (Temel, 2015:17). Kendi duygularını tanıyan bireyler, karşıdakinin duygularını da anlayabilir. Problemlerle karşılaşıldığında korku, kaygı, üzüntü ya da engellenme duygusu hissedilir. Fakat problem çözüldüğünde mutluluk, gurur, rahatlama duyguları hissedilir. Duygusal engeller problem çözümünü kısıtlar ve sadece bu engeller yüzünden problemlerini çözemeyen bir sürü kişi vardır. Korku, kaygı, utangaçlık gibi duygular başarmada engel olur. Olumsuz duygular problem çözüme engel olur. Öfke ortaya çıkar. Öfke kontrol edilemezse daha karışık problemler ortaya çıkar. Problem çözüme süreci daha da uzayarak çözülmez hale gelebilir (Pamuk, 2016:36).

2.4.8. Bireysel Farklılıklar

Bireysel farklılıklar göz ardı edilemez. Bu farklılıklar cinsiyet, yerleşim yerleri, ekonomik durum, kültürel yapı, bireylerin kişilik yapıları olabilir. Aynı zamanda kişilere sunulan fırsatlar, doğduklarından itibaren geçirdikleri etkileşimler problem çözme sürecini etkilemektedir (Temel, 2015:16).

2.5. Problem Çözmeye İlişkin Kuramlar

Geçmişten bu güne problem çözme ile ilgili çeşitli kuramsal açıklamalar yapılmıştır. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır (Pelin Şahin, 2015:39):

- Bandura'nın Problem Çözme ve Kendine Yeterlik Modeli,
- John Dewey'in Yansıtımlı Düşünce kuramı,
- Karl Popper problem çözme kuramı,
- Alex Osborn'un Sorun Çözme kuramı,
- Mountrose ve Beş Aşamalı Sorun Çözme Yaklaşımı,
- Thorndike ve Sınama-Yanımla Yoluyla Problem Çözme kuramı.

2.5.1. Bandura'nın Problem Çözme ve Kendine Yeterlik Modeli

Bandura başkalarını gözlemleyerek problem çözme becerilerinin ilerleyebileceğini savunmuştur. Bireyler hangi problemle başa çıkabiliyorsa bu onların yeterlilikleri hakkında bilgi verir (Şahin Seda, 2015: 25). Kişilerin yeteneklerine ve becerilerine olan inançları, problemle başa çıkıp çıkamayacağını belirler. Bandura'ya göre kişiler problemler karşısında başkalarının tepkilerine göre hareketlerini şekillendirir. Örneğin, bir hasta, doktorundan veya hemşiresinden öğrendiği tedavi şeklini kendine uygulayarak öğrenmiş olur. Doktorunu veya hemşiresini tekrarlayan hasta problemi çözmeyi öğrenmiş olur (Şahin Pelin, 2015:39).

2.5.2. John Dewey'in Yansıtımlı Düşünce Kuramı

Dewey'e göre, "yansıtıcı düşünce, bilgi ve inançların hesaba katıldığı birbiriyle ilişkili fikirlerin nedenleme yaparak sınanmasını içeren aktif ve kasıtlı bir süreçtir"(Ergün, 2015:7). John Dewey'in modelini 1950'lere kadar klasik model olarak görmüşler, matematik ve fen bilimlerinde pratik olduğunu düşünmüşlerdir. Fakat bilişsel teoristler basit olduğunu düşünmektedir (Çınar, 2016:18). Dewey'in

yansıtmalı düşünce kuramı eğitim amaçlı kullanıldığında problem çözme yöntemi olmuştur. Bilimsel problem çözme sürecinde tümevarım ve tümdengelim kullanılmıştır. Böylece Dewey alt yapıyı oluşturmuştur. Dewey (1910)'in düşünme süreci karmaşık problematik durum ve çözüme bağlanmış durumu içine almıştır. Düşünce sürecinde iki durum arasında, imalar, öneriler, anlama, mantıklı ilişkiler kurma, probleme ait gerekli verileri toplamak için hipotezler kurma, hipotezi geliştirme ve hipotezi ölçme basamakları vardır. Dewey'in yansıtmalı düşünce modeli üç süreçten geçer. Bunlar; Algılanmış bir problem, Problem Üzerine yaratıcı düşünme, Yeni dengelerin kurulması. Birinci süreçte, problem algılanır nedenleri ve ortaya çıkışı belirlenir. İkinci süreçte, değişik çözüm önerileri, çözümlerin sınanması, geçerliliği, olumsuz sonuçlandığında geri dönme, çözümleri tekrar ele alma sürecidir. Üçüncü bölüm ise, problem çözme başmaklarının değişebilme sürecidir. Bu bölümde süreç her aşamadan başlayabilir diye düşünülür (Şahin, 2015: 11).

2.5.3. Karl Popper ve Problem Çözme Kuramı

Popper, problemlerin bizi öğrenmeye, bilgimizi artırmaya, denemeye ve gözlemeye zorladığını düşünmektedir. Çünkü problemleri anlamaya çalışmak gerekmektedir. Popper, bilimsel alanda da problemi yaşayarak çözülebileceğini savunmuştur. Popper'e göre, problem çözme, hayatta kalma sorundur ve bütün canlılar problem çözmek ile uğraşmaktadır. Hayatını devam ettirmek başlı başına bir problem çözme sürecidir (Avcı, 2016:25). Popper problemi, amaca ulaşmada bir engel, bireyin beklentilerini gerçekleştirememesi, kişilerin çıkmazda kalması vb. güç durumlarda yanıt arama süreci olarak tanımlamıştır. Problem çözmenin sonu yoktur. Çünkü her çözüm başka bir problemi ortaya çıkarmaktadır (Açık, 2013:30) .

2.5.4. Alex Osborn'un Sorun Çözme kuramı

Beyin fırtınası tekniğini ilk defa geliştiren Osborn, yaratıcı problem çözme sürecini 3 aşamada sıralamıştır (Çetinkaya, 2013:22).

- **Problem Bulma:** Problemi tanılama ve hazırlık evresinden oluşmaktadır. Problemi tanılama; karmaşanın içinden çıkarmayı, hazırlık ise; verilerin toplanması ve çözümlenmesini içerir (Orak, 2014:19).
- **Fikir Bulma:** Fikir üretme ve geliştirme diye ayrılır. Olabildiğince çok fikir üretmeyi kapsar. Fikir geliştirme ise, olabildiğince fikirleri birbirine ekleyip yeni fikirler bulmayı amaçlar. "Denence geliştirme aşamasıdır" (Çetinkaya, 2013:22)

- **Çözüm Bulma:** Değerlendirme ve seçme evreleri vardır. Bulunan fikirleri başkaları ile karşılaştırıp çözüme ulaştırma evresidir. Çözümler denenerek ya da başka yollarla kontrol edilir ve seçilir. Yaratıcı sorun çözme bir çözümle bitmez. Hayatın getirdiği zorluklar çözüm sonrası yeni sorunlar doğurur ve sürece tekrar başlamak gerekebilir (Albayrak,2015:21).

2.5.5. Mountrorse ve Beş Aşamalı Sorun Çözme Yaklaşımı

Mountrorse sorun çözme sürecini 5 aşamaya ayırmıştır. Bu süreçte duygulara ve düşüncelere yer vermiştir. Bireyin davranışlarını değiştirmesi için duygularının ortaya çıkması gerektiğini savunmuştur (Çınar, 2016:20). Beş aşaması (Serttaş 2015:40):

- **Problemi Tanımlama:** Yetişkinin problemin ne olduğunu çocuğa sorması, dikkatlice dinlemesi, sabırlı ve sakin olması gerekmektedir.
- **Duyguları İfade Etme:** Çocuğa ne hissettiğini ifade etmesi konusunda onu desteklemek ve ona yardımcı olmak.
- **Olumsuz İnancı Bulmak:** Probleme neden olan olumsuz inancı keşfetmeye izin vermek
- **Olumlu İnancı Bulma:** Olumsuz düşünceleri doğruluk, sonuçlar ve değişim ilkeleriyle olumluya dönüştürmek.
- **Geleceği Zihninde Canlandırmak:** Olumsuz inancı olumluya dönüştüren kişinin problemi tekrar ele alması ve gelecekte olabilecekleri hayal etmesi

2.5.6. Thorndike ve Sınama-Yanılma Yoluyla Problem Çözme kuramı

Thorndike problem çözme sürecinin sınama yanılma yoluyla öğrenildiğini ifade etmiştir. Problem çözme durumunda, yapılan davranışlarda hangisi organizmada doyurucu etkiye sahip oluyorsa bunların kalıcı olduğunu düşünmektedir. Doyurucu olan davranışlarında deneme yanılma yöntemiyle öğrenildiğini belirtmiştir (Aydın, 2013:27). Sınama yanılma yöntemi genellikle elimizde yeterli bilgi olmadığı durumlarda ya da aralarında anlamlı ilişki bulunmayan problemlerin çözümünde uygulanabilir (Kara 2014:29).

3. HEMŞİRELİK, DUYGUSAL ZEKÂ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Hemşirelik profesyonel bir bakım mesleğidir. Hemşirelik mesleği kişilerle birebir iletişim kurulması gereken bir meslektir. Bunun için bakım esnasında hemşirenin hastayı anlayabilmesi, onun duygularını yönetebilmesi, empati yapabilmesi ve doğru, etkili iletişim kurabilmesi gerekmektedir(Karabulutlu 2011:77). Hemşireler hasta ile etkileşim kurmaktadır. Yapılan araştırmalarda empati kuran kişilerin empati kuramayanlara göre daha çok yardım ettikleri çıkmıştır. Hastanın gereksinimlerini anlamada ki zorluk stresin artmasına yol açar(Keskin, 2010:19-20). Hemşirelik mesleğinde etkili iletişim kurmak hasta memnuniyetini artırmaktadır. İyi bir iletişim için hemşireler duygularının farkında olmalı, duygularını yönetebilmeli, motive edebilen ve etkin bir iletişim kurabilmelidirler. Buda duygusal zekâ becerileri gelişmiş kişiler demektir. Duygusal zekâ geliştirilebilen bir zekâ türüdür. Bunun için hemşireliğe atılmadan bireylerin bu anlamda eğitim görmeleri daha iyi sonuçlar doğurur(Kalyoncu, 2011:53-54).

Temel işlevi bakım olan hemşirelik mesleğinde, sağlık bakım problemlerini tanımak, gereksinimleri karşılamak için problemler yapmak ve bu süreci uygulamak gerekmektedir. Bu anlamda problem çözme becerisi hemşirelik için önemli bir süreçtir(Karabulutlu, 2011:78). Hemşirelikte problem çözme arasında ki ilişkiye en çok önem veren kuramcı Faye G. Abdellah'tır. Bu kuramcı hemşirelikte hastanın gizli ya da açığa çıkmış problemlerini çözmenin nitelikli bir hemşirelik süreci olduğunu söylemiştir. Bakımın kalitesini de problem çözmeye orantılamıştır. Hemşireler çalışma alanında bir sürü problemle karşılaşmaktadırlar. İdari sorunlar, ekip çalışması esnasında yaşanan problemler, hastanın bakım ve tedavisi sırasında yaşanan problemler. Bunların çözümü için etkin bir problem çözme yöntemi seçilmeli ki rasyonel ve etkili sonuçlar ortaya çıksın (Çelenk, 2016:42).

4.BU KONUDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Hemşirelik öğrencileriyle yapılan araştırmalara bakıldığında; Özkan'ın 2010'da yaptığı araştırma da; hem öğrencilik hem de mezuniyet sonrası alacakları sorumluluk yüzünden streste olan öğrencilerin, stresle başa çıkmada kendine güvenen, iyimser ve sosyal destek aramada başarılı olan öğrencilerin depresyona eğilimlerinin daha düşük olduğu saptanmıştır (Çelenk 2016:54-55).

Kurt'un 2016'da yapmış olduğu "Ebeveyn kaybının Duygusal zeka ve problem çözme becerisi üzerindeki etkisi" adlı 105 ortaokul öğrencisine yapmış olduğu araştırmada Duygusal zeka ve Problem Çözme Becerisi arasında pozitif yönlü orta düzey bir ilişki bulmuştur (Kurt 2016:68).

Karabulutlu'nun 2011'de, 174 üniversite öğrencisine yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin problem çözme becerisi ile duygusal zeka düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır (Karabulutlu 2011:78).

Nazlı'nın 2013'de 269 hemşireye yapmış olduğu araştırmada; Problem Çözme ile Duygusal zekâ arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır(Nazlı 2013:125).

Cerit'in 2012'de 213 üniversite öğrencisine yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin çok az bir bölümünün EQ seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Cerit 2012:57).

İKİNCİ BÖLÜM

1. YÖNTEM

Çalışılan konu üzerine öncelikli olarak literatür taraması yapılmış. Bu kuramsal içerisinden alan çalışması yapmak üzere anket hazırlanmıştır. Anketin önüne yapılan çalışmanın amacını ve konusunu anlatan bilgilendirme notu hazırlanmıştır. Yöneltilen anket sorularına doğru ve güvenilir geribildirimler alabilmek için verilen cevapların gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkiyi incelemektir.

1.2. Araştırmanın Hipotezleri

H1:Duygusal Zekâ ile demografik özellikler arasında ilişki vardır

H2:Problem Çözme Becerisi ile demografik özellikler arasında ilişki vardır

H3: İyimserlik ile problem çözme yeteneğine güven arasında ilişki vardır

H4: İyimserlik ile yaklaşma-kaçma arasında ilişki vardır.

H5: İyimserlik ile kişisel kontrol boyutu arasında ilişki vardır.

H6: Duyguların Değerlendirilmesi ile problem çözme yeteneğine güven arasında ilişki vardır.

H7: Duyguların Değerlendirilmesi ile yaklaşma-kaçma arasında ilişki vardır.

H8: Duyguların Değerlendirilmesi ile kişisel kontrol boyutu arasında ilişki vardır

H9: Duyguların kullanımı ile problem çözme yeteneğine güven arasında ilişki vardır

H10: Duyguların kullanımı ile yaklaşma-kaçma arasında ilişki vardır

H11:Duyguların kullanımı ile kişisel kontrol boyutu arasında ilişki vardır

H12: Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Becerisi arasında ilişki vardır.

2. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Yapılan çalışma hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ yeteneklerini kullanarak karşılaştıkları problemleri çözme yöntemlerini kapsamaktadır. Hazırlanan anket rastgele seçilmiş 200 hemşirelik öğrencisine uygulanmıştır.

3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verilerini toplamada daha önce yapılan çalışmalarla geçerliliğini kanıtlamış soru setleri kullanılmıştır. Hazırlanan anket setinin ilk bölümü demografik bilgi toplamaya yönelik 12 sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde Duygusal Zekâ Ölçeği ve son bölümde bulunan Problem Çözme Envanteri'nden oluşan 3 bölümlü anket seti katılımcılara dağıtılmıştır.

Duygusal zekâyı ölçmek için; Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği' kullanılmıştır. Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim tarafından geliştirilen ölçeğin, Salovey ve Mayer'in 1990 tarihli bir çalışmasında önerilen kuramsal yapı ve modele dayandırıldığı dile getirilmiştir. Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (50) tarafından geliştirilen 33 maddelik Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'nin, Austin, Saklofese, Huang ve McKenney tarafından 41 madde olarak yeniden düzenlenmiştir. Tatar 2011 de Türkçeye uyarlanmıştır geçerlilik güvenilirlik testi yapılmıştır. Duygusal Zekâyı ölçmek için; Tatar vd (2011) de hazırlamış oldukları 'Gözden geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeğinin Türkçe ye uyarlanması ve Psikometrik Özelliklerin İncelenmesi' adlı çalışmadan yararlanılmıştır.

Her madde için 5'li yanıt seçeneği olan 41 sorudan oluşan likert tipi bir ölçektir.

- (1)“kesinlikle katılmıyorum”
- (2)“katılmıyorum”
- (3)“Fikrim yok”
- (4)“katılıyorum”
- (5)“Tamamen katılıyorum”

Ölçekte puanlama, düz sorular için “kesinlikle katılmıyorum” seçeneği için 1puan, “Tamamen katılıyorum” seçeneği için 5 puan olacak şekildedir. Bu ölçeğin

güvenirlilik çalışması sonunda Cronbach Alpha (α) güvenirlilik katsayısı 0.789 olarak tespit edilmiştir.

3 boyutta değerlendirilmiştir;

- İyimser (Ruh Halinin) Düzenlenmesi
- Duyguların Değerlendirilmesi
- Duyguların Kullanımı

Problem Çözme Becerilerini belirlemek için 1982 yılında Heppner ve Petersen tarafından geliştirilen ve Şahin, Şahin ve Heppner (1993) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan “ Problem Çözme Envanteri” kullanılmıştır. Bu çalışma Çelenk 'in 2016 yılında “Hemşireler Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması: Bir Hastane Uygulaması” adlı çalışmasından yararlanılmıştır. Her madde için 6'lı yanıt seçeneği olan 35 sorudan oluşan likert tipi bir ölçektir:

(1)“her zaman”

(2)“çoğunlukla”

(3)“sık sık”

(4)“Arada sırada”

(5)“Ender olarak”

(6)“hiçbir zaman”

Ölçekte puanlama “ Her zaman” seçeneği için 1 puan, “Hiçbir zaman” seçeneği için 6 puan olacak şekildedir. 35 sorudan oluşan bir ölçektir. Bu ölçeğin güvenirlilik çalışması sonunda Cronbach Alpha (α) güvenirlilik katsayısı 0.821 olarak tespit edilmiştir.

3 boyutta değerlendirilmiştir;

- Problem Çözme Yeteneğine Güven
- Yaklaşma-Kaçınma Biçim
- Kişisel Kontrol Boyutu

3.1. Faktör Analizi

Duyusal Zekâ temel olarak 3 alt faktör grubuna ayrılmış olup, bunlar; İyimser (Ruh Halinin) Düzenlenmesi, Duyguların Değerlendirilmesi, Duyguların Kullanımı faktör grupları olarak elde edilmiştir. Problem çözme Becerisi 3 grupta

incelenmiştir. Bunlar; Problem Çözme Yeteneğine Güven, Yaklaşma-Kaçınma Biçim, Kişisel Kontrol Boyutu faktör gruplarına ayrılmıştır. Araştırmada açıklayıcı (Explanatory) faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin uygunluğunu ve kullanılan değişkenlerin homojenliğini test etmede Kaiser Meyer Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ölçütü ve Barlett testi kullanılmıştır. Duygusal Zekâ analizden elde edilen KMO analiz sonucu, 0,775 analiz sonuçlarına uygun, kullanılan değişkenlerin homojen olduğunu ve değişkenler arasında bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir. Yine problem çözme becerisi analizinden elde edilen, KMO analiz sonucu da 0,789'dur. Bu da kullanılan değişkenlerin homojen olduğunu ve değişkenler arasında bir ilişkinin bulunduğunu göstermektedir.

4. VERİLERİN ANALİZ YÖNTEMLERİ

Araştırmanın sorularına yanıt aramak için elde edilen veriler SPSS 15 programı ile analiz edilmiştir. Buna göre gruplar arası ilişkiyi çözmek için korelasyon analizi uygulanmıştır.

5. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde öncelikle katılımcılardan elde edilen verilerin parametrik analizlere uygunluğu sınanmıştır. Analizlerden önce katılımcıların anket ve ölçeklere verdikleri cevapların bilgisayara doğru girilip girilmediği, kayıp değerlerin olup olmadığı ve normal dağılım sayıltısının karşılanıp karşılanmadığı analiz programının çeşitli alt programları ile gözden geçirilmiştir.

5.1. Betimsel İstatistik Sonuçları

Örnekleme oluşturan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sonuçlar Tablo 1 Örneklem Grubuna Ait Betimleyici İstatistik Analiz Sonuçları Tablosunda gösterilmiştir.

Tablo 1 Katılımcıların Kişisel Özelliklerinin Yüzdesel Dağılımı

DEMOGRAFİK BİLGİLER	n	%
Cinsiyet		
Kadın	158	79
Erkek	42	21
Yaş		
18 yaş ve altı	39	19.5
19-21	80	40
22-24	69	34.5
25 ve üstü	12	6
Medeni Durum		
Evli	19	9.5
Bekâr	181	90.5
Eğitim Gördüğü Sınıf		
1.Sınıf	45	22.5
2. Sınıf	36	18
3.Sınıf	41	20.5
4.Sınıf	78	39
Çocukluğunuzun çoğunu Geçirdiğiniz Yerleşim Birimi		
Köy	58	29
İlçe	72	36
Şehir	70	35
Size Göre Maddi Durumunuz		
Düşük (Gelir Giderden Az)	35	17.5
Orta (Gelir Gider Eşit)	139	69.5
İyi (Gelir Giderden Fazla)	26	13
Annenizin En Son Bitirdiği Okul		
Okur-Yazar Değil	13	6.5
Okur-Yazar-Okul Bitirmemiş	21	10.5
İlkokul Mezunu	78	39
Ortaokul Mezunu	51	25.5
Lise Mezunu	22	11
Üniversite ve Üstü	15	7.5

Babanızın En Son Bitirdiği Okul		
Okur-Yazar Değil	5	2.5
Okur-Yazar-Okul Bitirmemiş	8	4
İlkokul Mezunu	69	34.5
Ortaokul Mezunu	50	25
Lise Mezunu	44	22
Üniversite ve Üstü	24	12
Aile Tipi		
Çekirdek	154	77
Geniş	46	23
Annenizin Çocuk Yetiştirme Tarzı		
İlgisiz	14	7
Aşırı Koruyucu	56	28
Dengesiz	14	7
Fazlasıyla Serbest	9	4.5
Demokratik	21	10.5
Güven Verici	64	32
Baskıcı	8	4
Duygularının Farkında Olmayan	12	6
Diğer	2	1
Babanızın Çocuk Yetiştirme Tarzı		
İlgisiz	20	10
Aşırı Koruyucu	34	17
Dengesiz	12	6
Fazlasıyla Serbest	18	9
Demokratik	28	14
Güven Verici	66	33
Baskıcı	9	4.5
Duygularının Farkında Olmayan	10	5
Diğer	3	1.5
Hemşirelik Mesleğini İsteyerek mi seçtiniz?		
Evet	139	69.5
Hayır	61	30.5

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1 de verilmiştir. Ankete katılanların %79 kadın, %21 erkektir. Yaş aralığına bakıldığında %40'ı 19-21 yaş %34,5'i 22-24 yaş aralığında çıkmıştır. %90,5'i bekâr olan katılımcıların %39'u 4.sınıf, %22,5'i 1.sınıf, %20,5'i 3.sınıf, %18'ide 2.sınıf olarak dağılmıştır.

Hemşirelik Öğrencilerinin %36'sı çocukluğunu ilçede, %35'i şehirde geriye kalan %29'luk kısmı ise köyde geçirmiştir. %77'si çekirdek bir ailede yaşamaktadır. Öğrencilerin %69'u maddi durumunu orta görürken, %17,5'i düşük görmektedir. Anne baba eğitim durumlarına baktığımızda; %39'unun annesi ilkokul mezunu, %25,5'i ortaokul, %6,5'i okur-yazar değildir. Baba eğitimi ise %34,5 ilkokul mezunu, %22'si lise %2,5'i okur-yazar değildir.

Öğrencilerin %32'si annesinin yetiştirme tarzını güven verici bulurken, %28'i aşırı korumacı, %10,5'i demokratik bulmaktadır. Aynı öğrencilerin %33'ü babasının yetiştirme tarzını güven verici, %17'si aşırı koruyucu, %14'ü demokratik, %10'u ilgisiz, %9'u dengesiz görmektedir.

Öğrencilerinin %69,5'i Hemşirelik Bölümünü isteyerek seçmiştir.

5.2. Duygusal Zekânın Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi

Bu başlık altında araştırmaya katılan hemşire öğrencilerin duygusal zekâ boyutları ile demografik özellikleri arasında ki hipotez test edilecektir. Analiz sonuçları tablolar ile gösterilmiştir.

Tablo 2 Duygusal Zekâ boyutları ile cinsiyet/medeni durum/eğitim sınıf/yaşınız/yerleşim birimi/maddi durum Korelasyon Analizi

Duygusal Zekâ	Sperman Korelasyon Katsayısı	Cinsiyet	Medeni Durum	Eğitim Gördüğü Sınıf	Yaş	Yerleşim birimi	Maddi Durum
İyimserlik Düzenlemesi	R	,119	,205**	-,126	-,121	,023	,058
	P	,094	,004	,076	,088	,746	,412
	N	200	200	200	200	200	200
Duyguların değerlendirilmesi	R	-,021	,018	,182**	,216**	-,105	-,011
	P	,768	,795	,010	,002	,138	,878
	N	200	200	200	200	200	200
Duyguların Kullanımı	R	-,055	,021	,152*	,106	-,028	-,002
	P	,439	,764	,032	,134	,698	,979
	N	200	200	200	200	200	200
Duygusal Zekâ Tümü	R	,064	,145*	,029	,048	-,048	,032
	P	,369	,040	,684	,497	,497	,651
	N	200	200	200	200	200	200

. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Hemşire öğrencilerin Duygusal Zeka ve alt boyutlarının cinsiyet, medeni durum, eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi, maddi durum ile arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçük olan ($p < 0,05$) değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Duygusal Zekânın Alt boyutu olan İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ile cinsiyet, eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi, maddi durum arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r = 0,119$; $r = -0,126$; $r = -0,121$; $r = 0,023$; $r = 0,058$ olduğundan ilişki yoktur. İyimserlik ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($p < 0,05$). Korelasyon Kat sayısı $r = 0,205$ 'dir. Yani Duygusal Zekâ boyutlarından olan iyimserlik ile medeni durum arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki vardır.

Duygu Zekâ alt boyutu duyguların değerlendirmesi ile cinsiyet, medeni durum, yerleşim birimi maddi durum arasında ilişki çıkmamıştır($p>0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=-0,021$; $r=0,018$; $r=-0,105$; $r=-0,011$ olduğundan ilişki yoktur. Eğitim gördüğü sınıf ve yaş ile Duyguların değerlendirilmesi arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır($p<0,05$). Korelasyon kat sayıları sırasıyla $r=0,182$; $r=0,216$ 'dır. Hemşirelik öğrencilerinin sınıf ve yaşları arttıkça duygularını değerlendirmeleri de artmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin Duygusal Zekâ alt boyutlarından duyguların Kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, yaş, yerleşim birimi, maddi durum arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=-0,055$; $r=0,021$; $r=0,106$; $r=-0,028$; $r=-0,002$ olduğundan ilişki yoktur. Duyguların Kullanımı ile eğitim gördüğü sınıf arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=0,152$ olan ilişkide eğitim gördüğü sınıf arttıkça duyguların kullanımı da zayıf fakat pozitif yönlü olarak artmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâsı ile cinsiyet, eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi, maddi durum arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=0,064$; $r=0,029$; $r=0,048$; $r=-0,048$; $r=0,032$ olduğundan ilişki yoktur. Duygusal zekâ ile medeni durum arasında pozitif yönlü zayıf ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0,05$) Korelasyon kat sayısı $r=0,145$ 'dir.

Tablo 3 Duygusal Zekâ boyutları ile annenin bitirdiği okul/babanın bitirdiği okul/aile tipi/anne çocuk yetiştirme tarz/baba çocuk yetiştirme tarz/hemşirelik bölüm istek Korelasyon Analizi

Duygusal Zekâ	Sperman Korelasyon Katsayısı	Anne bitirdiği okul	Baba bitirdiği okul	Aile tipi	Anne çocuk yetiştirme tarz	Baba çocuk yetiştirme tarz	Hemşirelik bölümü istek
İyimserlik Düzenlemesi	R	,153*	,066	-,221*	-,058	,070	,064
	P	,031	,350	,002	,416	,322	,367
	N	200	200	200	200	200	200
Duyguların değerlendirmesi	R	,050	,088	,000	-,131	-,095	,007
	P	,484	,215	,997	,065	,180	,924
	N	200	200	200	200	200	200
Duyguların Kullanımı	R	,083	,046	-,062	-,042	-,088	,002
	P	,241	,517	,386	,553	,217	,976
	N	200	200	200	200	200	200
Duygusal Zekâ Tümü	R	,144*	,086	-,175*	-,116	-,014	,042
	P	,042	,224	,013	,101	,846	,556
	N	200	200	200	200	200	200

. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Hemşire öğrencilerin Duygusal Zeka ve alt boyutlarının annenin bitirdiği okul, babanın bitirdiği okul, aile tipi, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri ile arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçük olan ($p < 0,05$) değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Duygusal Zekânın Alt boyutu olan İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ile babanın bitirdiği okul, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r = 0,066$; $r = -0,058$; $r = 0,070$; $r = 0,064$ olduğundan ilişki yoktur. İyimserlik ile annenin bitirdiği okul ve aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($p < 0,05$). Korelasyon Kat sayısı sırasıyla $r = 0,153$; $r = -0,221$ 'dir. Yani Duygusal Zekâ boyutlarından olan iyimserlik ile hemşirelik öğrencilerinin annelerinin eğitim durumu arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki vardır. Anne eğitimi arttıkça iyimserlik boyutu da olumlu yönde pozitif fakat zayıf

olarak etkilemektedir. Aile tipi le iyimserlik arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin Duygusal Zekâ alt boyutlarından duyguları değerlendirme ve duyguları kullanımı ile annenin bitirdiği okul, babanın bitirdiği okul, aile tipi, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâları ile babanın bitirdiği okul, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Korelasyon kat sayısı sırasıyla $r=0,086$; $r=-0,116$; $r=-0,014$; $r=0,042$ olduğundan anlamlı bir ilişki yoktur. Duygusal Zekâları ile annenin bitirdiği okul ve aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır ($p<0,05$). Korelasyon Kat sayısı sırasıyla $r=0,144$; $r=-0,175$ 'dir. Yani Anne eğitimi ile duygusal zekâ arasında zayıf fakat pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aile tipi ile Duygusal zekâ arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur.

5.3. problem Çözme Becerisinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi

Bu başlık altında araştırmaya katılan hemşire öğrencilerin duygusal zekâ ile demografik özellikleri arasında ki hipotezler test edilecektir. Analiz sonuçları tablolar ile gösterilmiştir.

Tablo 4 Problem Çözme Becerisi ile cinsiyet/medeni durum/eğitim sınıf/yaşınız/yerleşim birimi/maddi durum Korelasyon Analizi

Problem Çözme Becerisi	Sperman Korelasyon Katsayısı	Cinsiyet	Medeni Durum	Eğitim Gördüğü Sınıf	Yaş	Yerleşim Birimi	Maddi Durum
Problem Çözme Yeteneğine Güven	R	-,024	,008	,109	,083	-,138	,038
	P	142	,913	,124	,243	,051	,589
	N	200	200	200	200	200	200
Yaklaşma-Kaçma	R	,165*	,163*	-,048	-,019	,131	,217**
	P	,019	,021	,504	,785	,065	,002
	N	200	200	200	200	200	200
Kişisel Kontrol Boyutu	R	,113	,195**	-,076	-,125	,215**	,149*
	P	,111	,006	,282	,077	,002	,036
	N	200	200	200	200	200	200
Problem Çözme Becerisi Tümü	R	,104	,135	,045	,020	,000	,185*
	P	,142	,057	,528	,778	,996	,009
	N	200	200	200	200	200	200

. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Hemşire öğrencilerin Problem Çözme Becerileri ve alt boyutlarının cinsiyet, medeni durum, eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi, maddi durum ile arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçük olan ($p < 0,05$) değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Problem Çözme Becerisinin Alt boyutu olan Problem Çözme Yeteneğine Güven ile cinsiyet, medeni durum, eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi, maddi durum arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme becerisinin alt boyutu yaklaşma-kaçma ile eğitim gördüğü sınıf, yaş, yerleşim birimi arasında ilişki istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r = -0,048$; $r = -0,019$;

$r=0,131$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin Yaklaşma-Kaçma becerileri ile cinsiyet, medeni durum ve maddi durum arasında ise anlamlı ilişki saptanmıştır. Korelasyon Kat sayıları sırasıyla $r=0,165$; $r=0,163$; $r=0,217$ olan ilişkilerden yaklaşma kaçma becerisi ile cinsiyet ve medeni durum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Yaklaş-kaçma ile maddi durum arasında ise pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmuştur.

Öğrencilerin Problem Çözme Becerisinin alt boyutu olan kişisel kontrol boyutu ile cinsiyet, eğitim gördüğü sınıf, yaş arasında istatistiksel olarak ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=0,113$; $r=-0,076$; $r=-0,125$ olarak bulunmuştur. Kişisel Kontrol becerileri ile medeni durumu, yerleşim yeri ve maddi durum arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=0,195$; $r=0,215$; $r=0,149$ 'dur. Kişisel Kontrolleri ile medeni durum ve yerleşim yerleri arasında güçlü pozitif yönlü bir ilişki vardır. Maddi durum ise yine pozitif yönlü fakat zayıf bir ilişki saptanmıştır.

Hemşirelik öğrencilerin problem çözme becerileri ile yalnızca maddi durum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır. Korelasyon kat sayısı $r=0,185$ 'dir. Yani maddi durumları yükseldikçe problem çözme becerileri artmaktadır.

Tablo 5 Problem Çözme Becerisi ile annenin bitirdiği okul/babanın bitirdiği okul/aile tipi/anne çocuk yetiştirme tarz/baba çocuk yetiştirme tarz/hemşirelik bölüm istek Korelasyon Analizi

ProblemÇözme Becerisi	Sperman Korelasyon Katsayısı	Anne bitirdiği okul	Baba bitirdiği okul	Aile tipi	Anne çocuk yetiştirme tarz	Baba çocuk yetiştirme tarz	Hemşirelik bölümü istek
ProblemÇözme Yeteneğine Güven	R	-,048	,022	,275**	,001	,019	-,052
	P	,499	,758	,000	,986	,787	,464
	N	200	200	200	200	200	200
Yaklaşma- Kaçma	R	,173*	,021	,018	,065	,175*	,067
	P	,015	,767	,800	,358	,013	,344
	N	200	200	200	200	200	200
Kişisel Kontrol Boyutu	R	,130	,100	-,066	,002	,024	-,079
	P	,067	,160	,354	,975	,741	,266
	N	200	200	200	200	200	200
Problem Çözme Becerisi Tümü	R	,047	,013	,270**	,065	,118	-,060
	P	,513	,860	,000	,358	,096	,402
	N	200	200	200	200	200	200

. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Hemşire öğrencilerin Problem Çözme Becerileri ve alt boyutlarının annenin bitirdiği okul, babanın bitirdiği okul, aile tipi, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri ile arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçük olan ($p < 0,05$) değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme yeteneğine güven alt boyutu ile annenin bitirdiği okul, babanın bitirdiği okul, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri ile arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0,05$). Korelasyon Kat sayıları sırasıyla $r = -0,048$; $r = 0,022$; $r = 0,001$; $r = 0,019$; $r = -0,052$ olarak saptanmıştır. Sadece problem çözme yeteneğine güven ile aile tipi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$). Korelasyon kat sayısı $r = 0,275$ bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin Yaklaşma-Kaçma alt boyutu ile babanın bitirdiği okul, anne çocuk yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri

ile arasında ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Korelasyon Kat sayıları sırasıyla $r=0,021$; $r=0,018$; $r=0,065$; $r=0,067$ olarak saptanmıştır. Yaklaşma-Kaçma ile annenin bitirdiği okul, babanın çocuk yetiştirme tarzı arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı sırasıyla $r=0,173$; $r=0,175$ bulunmuştur.

Hemşirelik öğrencilerinin Kişisel kontrol boyutu ile annenin bitirdiği okul, babanın bitirdiği okul, aile tipi, anne çocuk yetiştirme tarz, baba yetiştirme tarz ve hemşirelik bölümünü seçme konusunda istekleri ile arasında ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$).

Hemşirelik öğrencilerinin Problem çözme becerisi ile aile tipi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır ($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=0,270$ olarak saptanmıştır.

**5.4. duygusal zekâ boyutu olan iyimserlik/Duyguların Değerlendirilmesi/
Duyguların Kullanımı ile problem çözme yeteneğine güven/Yaklaşma-Kaçma/
Kişisel Kontrol Boyutu arasında ilişkinin incelenmesi**

Bu başlık altında araştırmaya katılan hemşire öğrencilerin duygusal zekâ ile demografik özellikleri arasında ki hipotezler test edilecektir. Analiz sonuçları tablolar ile gösterilmiştir.

Tablo 6 Duygusal Zekâ ve Problem Çözme Ortalama ve Standart Sapmaları

	Ortalama	Standart Sapma	N
İyimserlik	3,4798	,42586	200
Duyguların değerlendirilmesi	2,7425	,56192	200
Duyguların Kullanımı	2,8463	,66200	200
Duygusal Zekâ	3,1740	,36023	200
P.Ç Yeteneğine Güven	2,9962	,83694	200
Kişisel Kontrol	4,1100	1,10237	200
Yaklaşma-Kaçma	3,8725	,77918	200
Problem Çözme Becerisi	3,4206	,50666	200

Tablo 7 Duygusal Zekâ ve Boyutları ile Problem Çözme Becerisi ve Boyutları Arasında ki İlişki

	Pearson Korelasyon Katsayısı	İyimserlik Düzenlemesi	Duyguların Değerlendirilmesi	Duyguların Kullanımı	Duygusal Zekâ Tümü
ProblemÇözme Yeteneğine Güven	R	,066	,307**	,240**	,165*
	P	,350	,000	,001	,019
	N	200	200	200	200
Yaklaşma-Kaçma	R	,337**	-,065	-,146*	,158*
	P	,000	,363	,040	,025
	N	200	200	200	200
Kişisel Kontrol Boyutu	R	,276**	-,327**	-,169*	-,034
	P	,000	,000	,017	,636
	N	200	200	200	200
Problem Çözme Becerisi Tümü	R	,198**	,151*	,085	,226**
	P	,005	,032	,233	,001
	N	200	200	200	200

. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

Hemşirelik Öğrencilerinin duygusal zeka ve alt boyutları ile problem çözme becerisi ve alt boyutları arasında ki ilişkiyi incelemek için pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'ten küçük olan ($p<0,05$) değişkenler arasındaki ilişkiler anlamlı olarak değerlendirilmiştir.

Tablo incelendiğinde Problem Çözme Yeteneğine Güven ile Duygusal Zeka Boyutlarından İyimserlik düzenlemesi arasında korelasyon kat sayısı $r=0,066$ saptanmıştır ($p>0,05$). İki boyut arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Problem Çözme yeteneğine güven ile duyguların değerlendirilmesi, Duyguların kullanımı arasında sırasıyla korelasyon kat sayısı $r=0,307$; $r=0,240$ olarak bulunan ilişki pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır ($p<0,05$). Problem Çözme Yeteneğine Güven ile Duygusal Zeka arasında korelasyon kat sayısı $r=0,165$ çıkmıştır. Pozitif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır.

Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerisi alt boyutu olan yaklaşma-kaçma ile Duygusal Zekâ ve boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde; yaklaşma-kaçma ile iyimserlik, Duyguların Kullanımı, Duygusal Zekâ arasında ilişki saptanmıştır($p<0,05$). Sırasıyla korelasyon kat sayıları $r=0,337$; $r=-0,146$; $r=0,158$ olarak saptanmıştır. Yaklaşma-kaçma ile iyimserlik arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Yaklaşma-kaçma ile Duyguların Kullanımı arasında ters yönlü negatif bir ilişki, Duygusal Zekâ ile pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır.

Öğrencilerin Kişisel kontrol Boyutu ile İyimserlik düzenlemesi boyutu arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır ($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=0,276$ olarak saptanmıştır. Kişisel kontrol boyutu ile duyguların değerlendirilmesi boyutu arasında negatif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=-0,327$ olarak saptanmıştır. Kişisel kontrol boyutu ile duyguların kullanımı arasında ise negatif yönlü zayıf ilişki bulunmuştur. Korelasyon Kat sayısı $r=-0,169$ 'dur. Kişisel kontrol boyutu ile duygusal zekâ arasında ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=-0,034$ çıkmıştır.

Problem Çözme Becerisi ile Duygusal zeka ve boyutları değerlendirildiğinde; problem çözme ile iyimserlik düzenlemesi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır ($p<0,05$). Korelasyon kat sayısı $r=0,198$ olarak bulunmuştur. Problem

özme becerisi ile duyguların değerlendirilmesi arasında zayıf fakat pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$). Korelasyon kat sayısı $r = 0,151$ çıkmıştır. Problem özme becerisi ile Duyguların kullanımı arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0,05$). Korelasyon kat sayısı $r = 0,085$ 'dir.

En son olarak Problem özme Becerisi ile Duygusal Zekâ arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır ($p < 0,05$). Korelasyon kat sayısı $r = 0,226$ olarak saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile problem çözme beceri düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Ankete katılan hemşirelik öğrencilerinin; %79 kadın, %21 erkektir. Yaş aralığına bakıldığında %40'ı 19-21 yaş %34,5'i 22-24 yaş aralığında çıkmıştır. %90,5'i bekâr olan katılımcıların %39'u 4.sınıf, %22,5'i 1.sınıf, %20,5'i 3.sınıf, %18'ide 2.sınıf olarak dağılmıştır.

Hemşirelik Öğrencilerinin %36'sı çocukluğunu ilçede, %35'i şehirde geriye kalan %29'luk kısmı ise köyde geirmıştir. %77'si çekirdek bir ailede yaşamaktadır. Öğrencilerin %69'u maddi durumunu orta görürken, %17,5'i düşük görmektedir. Anne baba eğitim durumlarına baktığımızda; %39'unun annesi ilkokul mezunu, %25,5'i ortaokul, %6,5'i okur-yazar değildir. Baba eğitimi ise %34,5 ilkokul mezunu, %22'si lise %2,5'i okur-yazar değildir.

Öğrencilerin %32'si annesinin yetiştirme tarzını güven verici bulurken, %28'i aşırı korumacı, %10,5'i demokratik bulmaktadır. Aynı öğrencilerin %33'ü babasının yetiştirme tarzını güven verici, %17'si aşırı koruyucu, %14'ü demokratik, %10'u ilgisiz, %9'u dengesiz görmektedir. Öğrencilerinin %69,5'i Hemşirelik Bölümünü isteyerek seçmiştir.

Duygusal Zekânın Alt boyutu olan İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ile medeni durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır.

Duyguların değerlendirmesi ile eğitim gördüğü sınıf ve yaş arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü güçlü ve anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin sınıf ve yaşları arttıķça duygularını değerlendirmeleri de artmaktadır.

Duyguların Kullanımı ile eğitim gördüğü sınıf arasında ise pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Eğitim gördüğü sınıf arttıķça duyguların kullanımı da zayıf düzeyde paralel olarak artmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâları ile medeni durum arasında pozitif yönlü zayıf ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Duygusal Zekânın Alt boyutu olan İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ile annenin bitirdiği okul ve aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Yani Duygusal Zekâ boyutlarından olan iyimserlik ile hemşirelik öğrencilerinin annelerinin eğitim durumu arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki

vardır. Anne eğitimi arttıkça iyimserlik boyutu da olumlu yönde pozitif fakat zayıf olarak etkilemektedir. Aile tipi ile iyimserlik arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır.

Duygusal Zekâları ile annenin bitirdiği okul ve aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki çıkmıştır. Anne eğitimi ile duygusal zekâ arasında zayıf fakat pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aile tipi ile Duygusal zekâ arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur.

Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme becerisinin alt boyutu yaklaşma-kaçma ile cinsiyet, medeni durum ve maddi durum arasında ise anlamlı ilişki saptanmıştır. Yaklaşma kaçma becerisi ile cinsiyet ve medeni durum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Yaklaş-kaçma ile maddi durum arasında ise pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmuştur.

Öğrencilerin Problem Çözme Becerisinin alt boyutu olan kişisel kontrol boyutu ile medeni durumu, yerleşim yeri ve maddi durum arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü ilişki saptanmıştır. Kişisel Kontrolleri ile medeni durum ve yerleşim yerleri arasında güçlü pozitif yönlü bir ilişki vardır. Maddi durum ise yine pozitif yönlü fakat zayıf bir ilişki saptanmıştır.

Hemşirelik öğrencilerin problem çözme becerileri ile yalnızca maddi durum arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır. Yani maddi durumları yükseldikçe problem çözme becerileri artmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme yeteneğine güven alt boyutu ile sadece aile tipi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır. Yaklaşma-Kaçma ile annenin bitirdiği okul, babanın çocuk yetiştirme tarzı arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır

Hemşirelik öğrencilerinin Problem çözme becerisi ile aile tipi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki saptanmıştır.

Problem Çözme yeteneğine güven ile duyguların değerlendirilmesi, Duyguların kullanımı arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Problem Çözme Yeteneğine Güven ile Duygusal Zekâ arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki çıkmıştır.

Yaklaşma-kaçma ile iyimserlik arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Yaklaşma-kaçma ile Duyguların Kullanımı arasında ters yönlü negatif bir ilişki, Duygusal Zekâ ile pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır.

Öğrencilerin Kişisel kontrol Boyutu ile İyimserlik düzenlemesi boyutu arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Kişisel kontrol boyutu ile duyguların değerlendirilmesi boyutu arasında negatif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Kişisel kontrol boyutu ile duyguların kullanımı arasında ise negatif yönlü zayıf ilişki bulunmuştur. Kişisel kontrol boyutu ile duygusal zekâ arasında ilişki saptanmamıştır.

Problem Çözme Becerisi ile Duygusal zekâ ve boyutları değerlendirildiğinde; problem çözme ile iyimserlik düzenlemesi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Problem çözme becerisi ile duyguların değerlendirilmesi arasında zayıf fakat pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Problem çözme becerisi ile Duyguların kullanımı arasında ilişki saptanmamıştır.

En son olarak Problem Çözme Becerisi ile Duygusal Zekâ arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki çıkmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâları arttıkça problem çözme becerileri de paralel olarak artmaktadır.

Araştırma bulgularımızdan elde ettiğimiz sonuçlara göre şu önerilerde bulunabiliriz: Sorunlar örgütsel ve sosyal yaşamın bir parçasıdır. Yüksek duygusal zekâ düzeyinin problem çözme becerisini olumlu yönde etkilediği ve çalışan ve işverenlerin bu konuları benimsemeleri gerekmektedir.

Sağlık eğitim sistemimizde duygusal zekâ ve problem çözme becerileri ile ilgili konulara yer verilmelidir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda yoğun ve stresli ortamlarda görev yapan sağlık çalışanlarının, duygusal zekâ ve problem çözme becerilerini artırmaya yönelik programlar bir an önce sağlık kurumlarında yapılan hizmet içi eğitimlerde yerlerini almalıdır. Hemşirelik mesleğine başlamadan önce okullarda bu konular ile ilgili eğitimler verilmelidir.

KAYNAKLAR

Abaan, S. ve Altıntoprak., “Hemşirelerde Problem Çözme Becerileri: Öz Değerlendirme Sonuçlarının Analizi”, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, sayfa: 62–76, (2005)

Abu Al Tarabish Ahmet İ., “Effects Of Emotional Intelligence On Leadership Behavior”, Master Degree Thesis, İstanbul Aydın University, Institute Of Social Sciences, İstanbul, (2015)

Acar, K., “Futbol Eğitimi Alan Çocuklarda Problem Çözme Becerilerinin ve Fonksiyonel Olmayan Tutumların İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, (2013)

Açık, S., “Lise Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu, (2013)

Adıgüzel E., “Öğrencilerin Duygusal Zeka Ve Öğrenme Stratejileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Alan Araştırması”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2011)

Ağal S., “Kamu Ve Özel Hastanelerde Çalışan Doktorların Duygusal Zeka Ve Anksiyete Düzeyleri Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Albayrak, A., “Sivil Savunma Ve Seferberlik Hizmetlerinde Görevli Kamu Personelinin Problem Çözme Becerisi, Mobbinge Uğrama ve Motivasyon Durumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Alan Çalışması”, Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2015)

Altınok, S., “Sosyal Hizmetler Bölümü Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin Ölçülmesi: Yalova Örneği” Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova, (2015)

Altun, F., “Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğrenme Stilleri, Problem Çözme Becerileri ve Alan Başarı Puanları Arasındaki İlişkiler”, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya, (2015)

Arkan, K., “Sınıf Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerisini Kazandırmaya Yönelik Öz-Yeterlilikleri İle İlköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2011)

Aslan, D., “Bursa İl Merkezindeki Kamu Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Duygusal Zeka Ve Profesyonelliğe İlişkin Davranışları”, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2014)

Atilla, G., “Hastanelerde Duygusal Zeka- Hasta Memnuniyeti İlişkisi: Isparta İl Merkezi Örneği”, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, (2012)

Avcı M., “Lise Öğrencilerinin Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin Sosyometrik Statülerine Göre İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, (2016)

Aydın, S., “Türkiye’de İlkokul Dördüncü Sınıfta Yapılan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrencilerin Problem Çözme Becerisine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, (2013)

Aylar, F. ve Aksin, A., “Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Amasya Örneği)”, Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 3, Sayfa 299-313 , (2011)

Büyükkıbık, S., “Problem Çözme Becerisinin Değerlendirilmesinde Puanlayıcılar Arası Güvenirliğin Klasik Test Kuramı Ve Genellenebilirlik Kuramına Göre Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2012)

Büyüközer, G., “The Relationship Between Emotional Intelligence And Personality Factors”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2008)

Cerit, E., “Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri”, Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri, (2012)

Civanoğlu, P. S., “Duygusal Zeka İle Tükenmişlik Ve Örgütsel Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Çam, S., Tümkaya, S., “Kişilerarası Problem Çözme Envanteri'nin (KPÇE) Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Cilt 3, Sayı 28, sayfa 95-111,

Çekici, F., “Problem Çözme Terapisine Dayalı Beceri Geliştirme Grubunun Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Problem Çözme Becerileri, Öfkeyle İlişkili Davranış ve Düşünceler ile Sürekli Kaygı Düzeylerine Etkisi” Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, (2009)

Çelenk, İ., ve Eroğlu F., “Örgütlerde Duygusal Zeka ve Psikolojik Yıldırma: Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül, Denizli, (2015)

Çelenk, O., “Hemşirelerin Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması: Bir Hastane Uygulaması”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, (2016)

Çetinkaya, Ş., “Lise Öğrencisi Erkek Ergenlerde Problem Çözme Eğitiminin Problem Çözme Becerisi, Kişilerarası İlişki Tarzı ve Öfke Kontrolü Üzerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın, (2013)

Çınar, S., “İlköğretim 3. Ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarına İlişkin Algılarının Problem Çözme Becerisi ve Saldırganlık Düzeyleri Üzerindeki Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Çınar, Y., “Psikolojik Danışmanların Tükenmişlik Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2016)

Çiftçi, S., “Miyokard Enfarktüsü Geçiren Hastalarda Problem Çözme Becerisi ve Psikiyatrik Belirtiler Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep, (2015)

Çömez F., “Duygusal Zeka-İş Tatmini İlişkisi: Celal Bayar Üniversitesi Akademisyenleri Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, (2012)

Demir, A., “Sağlık Meslek Lisesi Öğrencilerinin Problem Çözme Süreci, Zeka Tutumlarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir, (2016)

Didin, E., “Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Mizah Tarzlarının ve Kişilerarası Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2016)

Dinçer, N., “Spor Yöneticilerinin Karar Verme Stilleri İle Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2013)

Durdu, İ., “Duygusal Zeka Ve Sınıf İklimi Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2015)

Durmaz, Salman, N., “Boşanma Sürecindeki Çiftlerin Problem Çözme Becerileri İle Otomatik Düşünceleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2015)

Eren, N., “Yetişkinlerin Bağlanma Stillere Göre Bireylerin Öfkeyi İfade Etme Tarzları, Kendilik Algısı ve Sosyal Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Ergün, E., “Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimi Düzeylerinin Problem Çözme Becerileriyle İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Ergün, O., “Ergenlerde Duygusal Zeka Özellikleri İle Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Eröz Sü, S., “Duygusal Zeka Ve İletişim Arasındaki İlişki: Bir Uygulama”, Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, (2011)

Gölgeleyen, Y., “Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2011)

Gören, H., “Sağlık Çalışanlarının Duygusal Zeka Düzeyleri İle İş Doyumu Arasındaki İlişkiye Dair Bir Alan Araştırması”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Gümüş, H., “Evli Bireylerin Algılanan Sosyal Destek Düzeyi ve Yaşam Doyumları ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs, (2015)

Gürbüz, T., “Duygusal Zeka Yeteneklerinin Problem Çözme Üzerine Etkisi: Sivil Havacılık Alanında Kabin Ekipleri Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Gürsoy, A., “Liderlikte Duygusal Zeka (Liderlik Özellikleri İle Duygusal Zekalı Liderlere Ulaşılması) Türk Silahlı Kuvvetlerinde Örnek Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, (2005)

Halilbeyoğlu, H. F., “Badminton Sporcularının Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Kriterlere Göre İncelenmesi”, Aksaray Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray, (2015)

İnal, S., “Psikotik Bozukluk Hastalarında Güncel İntihar Düşüncelerinin, Yaşam Olayları, Problem Çözme Becerileri ve Kognitif Fonksiyonlarla İlişkisi”, Uzmanlık Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Aydın, (2013)

İnan, G., “Ortaokul Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri ve Duygusal Zeka İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

İşeri, İ., “Lise Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya, (2016)

İşliel, K., “Duygusal Zeka Ve Liderlik”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2013)

İşmen, E., “Duygusal Zeka ve Problem Çözme”, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 13, Sayfa : 111-124, (2001)

Kahraman N., “Hemşirelerin Duygusal Zeka Becerilerinin Belirlenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2013)

Kalyoncu, Z., “Duygusal Zeka İle Örgütten Kaynaklanan Stres Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Hemşireler Üzerinde Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2011)

Kanbay, Y., “Hemşirelik Öğrencilerine Verilen Eleştirel Düşünme Eğitiminin Problem Çözme Becerisi Üzerine Etkisi”, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, (2013)

Kara, E., “İlkokul Ve Ortaokul Yöneticilerinin İş Doyumu İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (İstanbul İli Sancaktepe-Çekmeköy İlçeleri)”, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2014)

Karabulut, A., “Duygusal Zeka: Baron Ölçeği Uyarlaması”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2012)

Karabulutlu, E., Yılmaz, S., Yurttaş A., “Öğrencilerin Duygusal Zeka Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki”, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, sayfa: 75-79, (2011)

Karaduman, K Ç., “The Relationship Between Emotional Intelligence Factors And Job Performance”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2010)

Kavcar, B., “Duygusal Zeka İle Akademik Başarı Ve Bazı Demografik Değişkenlerin İlişkileri: Bir Devlet Hastanesi Örneği”, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2011)

Keskin, Duman D., “Hemşirelik Yüksekokulu Birinci Sınıf Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri İle Empati Becerileri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2010)

Kiremitçi, O., “Problem Çözme Yöntemiyle Düzenlenmiş Beden Eğitimi Derslerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi ve Üstbilişsel Farkındalık Düzeyleri ilişkisi”, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2012)

Koçmar, S., “Liderlik Davranışı Ve Duygusal Zeka Bir Alan Çalışması”, Yüksek Lisans Projesi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, (2012)

Korkut, F., “Lise öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 22, Sayfa:177-184, (2002)

Köksal, A., ve İşmen, E., “Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 1, Sayı 7, sayfa:133-146, (2007)

Kurt Uyar, A., “Ebeveyn Kaybının Duygusal Zeka Ve Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Küçük. İ., “Hastane Ortamında Yönetici Hemşirelerin Problem Çözme Becerilerini Etkileyen Bazı Faktörler”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2013)

Maboçoğlu, F., “Duygusal Zeka ve Duygusal Zekanın Gelişimine Katkıda Bulunan Etkenler”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2006)

Mammadov, E., “Duygusal Zeka İle Akademik Başarı İlişkisi: Turizm Lisans Öğrencileri Üzerine Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, (2015)

Nazlı, S., “Hemşirelerde Duygusal Zeka ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Konya İli Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, (2013)

Oğuzhan, S. Y., “Çalışanların Duygusal Zeka Düzeylerinin İşten Ayrılma Niyetlerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, (2012)

Olgun, N., Öntürk, Kan Z., Karabacak, Ü., Aslan, Eti F., Serbest, Ş., “Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri: Bir Yıllık İzlem Sonuçları”, Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 4, Sayfa 188-194 , (2010)

Orak, G., “Ortaokul Yöneticilerinin Problem Çözme Becerileri İle İş Doyumları Arasındaki İlişki (Kayseri İli Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Eğitim bilimleri Enstitüsü, Kayseri, (2014)

Önder, M., “Liderlerde Duygusal Zeka Ve Motivasyon İlişkisi Ve Bir Uygulama”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2010)

Özdenk S., “Bireysel Ve Takım Sporuyla Uğraşan Sporcular İle Spor Yapmayan Bireylerin Duygusal Zeka Ve Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2015)

Özdil, G., “Kişilerarası Problem Çözme Becerileri Eğitimi Programının Okul Öncesi Kurumlara Devam Eden Çocukların Kişilerarası Problem Çözme Becerilerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, (2008)

Palaz, E., “7. Sınıflarda Resim Eğitiminin Kolaj Tekniği İle Problem Çözme Becerisine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2014)

Pamuk, S., “Farklı Anne Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Kendini Toparlama Gücüne, Problem Çözme Becerilerine ve Karar Verme Davranışlarına Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Polat, H., “Hemşirelerin Problem Çözme Becerileri ve Atılganlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın, (2013)

Sancaktar, N., “Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş Ve Evlilik Doyumu Düzeyleri İle İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Saracaloğlu, A., Yenice, N., Karasakaloğlu, N., “Öğretmen Adaylarının İletişim ve Problem Çözme Becerileri ile Okuma İlgi ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 2, sayfa:187-206, (2009)

Saraçaloğlu, A. S., Yenice, N., Karasakaloğlu, N., “Öğretmen Adaylarının İletişim Ve Problem Çözme Becerileri İle Okuma İlgi Ve Alışkanlıkları Arasında İlişki”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı 11, Sayfa 187-206, (2009)

Sarı, B., “Lise Öğrencisi Ergenlerde (15-19 Yaş) Problem Çözme Becerileri İle Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Serttaş, Ö., “Okul Yöneticilerinin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Sezgin, E., “Problem Çözme Becerisi Ölçeğinin Geliştirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (2011)

Sezgin, E., “Problem Çözme Becerisinin Geliştirilmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2011)

Süslü, Balcı, S., “Duygusal Zeka Ve Örgütsel Stres: Örgütlerde Hemşirelerin Duygusal Zeka Becerileri Ve Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2016)

Sütlü, S., “Sağlık Çalışanlarında Duygusal Zeka Ve Tükenmişlik İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2013)

Şahin, H., “Psikososyal Gelişim Anasınıfına Devam Eden Çocukların Duygusal Zekalarına Ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2015)

Şahin, H., “Psikososyal Gelişim Temelli Eğitim Programının Anasınıfına Devam Eden Çocukların Duygusal Zekalarına ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi”, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2015)

Şahin, P., “Hemşirelerin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Demografik Özellikleri İle İlişkisi (Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi Örneği)”, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Şahin, S., “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Bilişüstü Farkındalık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2015)

Temel, V., “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Problem Çözme Becerileri, Karar Verme Stilleri ve Öfke Tarzları, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon, (2015)

Topşar, A., “Ortaokul 7. Sınıf Öğrencilerinde Duygusal Zeka İle Bilgisayar Oyun Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2015)

Topuz, H., “The Relationship Between Leadership And Emotional Intelligence: A Proposed Development Model For Enhancing Leadership Qualities Among The Officers In The Turkish Navy”, Master Thesis, Turkish Naval Academy, Naval Science And Engineering Institute, İstanbul, (2005)

Tosun, M., “On The Relationship Between Emotional İntelligence And Foreign Language Skills İn Elt, Master’s of Art Thesis, University Of Gaziantep”, Graduate School Of Educational Sciences, Gaziantep, (2013)

Tufan Ş., “Geliştirilen Duygusal Zeka Eğitimi Programının Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeylerine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2011)

Ulu, N., “Yönetici Hemşirelerde Problem Çözme Ve Karar Verme Becerileri (İzmir Güney Bölgesi Eğitim Ve Araştırma Hastaneleri Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2014)

Uzuner, A., “Yönetici Hemşirelerde Duygusal Zeka Ve Boyun Eğici Davranışların İncelenmesi”, Yüksek Lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (2012)

Üncü, S., “Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (2007)

Yalçın, B., Tetik, S., Açıköz, A., “Yükseköğretim Öğrencilerinin Problem Çözme Becerisi Algıları İle Kontrol Odağı Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi Cilt 2, Sayı 2, Sayfa:19-27, (2010)

Yalçınkaya, M., Özkütük, N., Silkü A., Orgun, F., “Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri”, Ege Eğitim Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, Sayfa:1-9, (2003)

Yerli, S., “İlk Ve Orta Öğretim Okullarındaki Yöneticilerin Duygusal Zeka Ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki”, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, (2009)

Yılmaz, C., “Kamu Kurumlarında Duygusal Zeka Ve Örgütsel İklimine Etkisi”, Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük, (2014)

Yiğiter, K., “Reaktif Etkinliklerin Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Problem Çözme Becerisi Ve Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi”, Doktora Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, (2012)

Yurdakavuştu, Y., “İlköğretim Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Sosyal Beceri Düzeyleri”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, (2012)

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.585ecde4e7ca51.73819556

ÖZGEÇMİŞ

Esmâ Temeloğlu 04 Mayıs 1985 yılında Denizli’de doğdu. İlköğretimi Çal Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Liseyi Çal Süper Lise’nde başarı ile tamamladı. 2003 yılında Muğla Üniversitesi Fethiye Sağlık Meslek Yüksekokulunu kazandı 2008 yılında mezun oldu. Bir sene İngilizce hazırlık üzerine İngilizce eğitimine devam etti upper sertifikası haketti. Bu arada 2010’da Açık öğretimden Sağlık Kurumları işletmeciliğini bitirdi. 2008’de Pamukkale Üniversitesi Dâhiliye Servisinde hemşire olarak işe başladı. 2011 yılında Denizli Devlet Hastanesine hemşire olarak ataması oldu ve halen Nöroloji Yoğun Bakımda devam etmekte. 2015 yılında Pamukkale Üniversitesi Yönetim ve Organizasyon Bölümü’ndeki yüksek lisansına halen devam etmektedir. 2009 yılında evlenmiştir. 2 ve 6 yaşında iki çocuğu vardır.

EKLER

EK 1: ANKET FORMU

DUYGUSAL ZEKÂ VE PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİ ANKETİ

Değerli Katılımcı,

Bu çalışmanın amacı, öğrencilerin hem günlük, hem de mesleki yaşamında büyük bir öneme sahip olan duygusal zekâ ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir.

Araştırmada elde edilen bilgiler hiçbir şahıs ve kuruma verilmeyecek sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır. Ayıracağınız zaman ve değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. İbrahim AKSEL – (ibrahimaksel@gmail.com)

Esma Temeloğlu– (esmatemeloglu@hotmail.com)

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın
2. Medeni Durumunuz: () Evli () Bekâr
3. Eğitim gördüğünüz sınıf: ()I. Sınıf ()II. Sınıf () III. Sınıf () IV. Sınıf
4. Yaşınız:.....
5. Çocukluğunuzun çoğunu geçirdiğiniz yerleşim birimi: () köy () İlçe () şehir
6. Size göre maddi durumunuz: () Düşük (Gelir giderden az) () Orta (Gelir gider eşit) () İyi (Gelir giderden fazla)
7. Annenizin en son bitirdiği okul: () Okur-yazar değil () Okur-yazar-okul bitirmemiş
() ilkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite ve üstü
8. Babanızın en son bitirdiği okul: () Okur-yazar değil () Okur-yazar-okul bitirmemiş
() ilkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Üniversite ve üstü
9. Aile tipiniz: () Çekirdek aile () Geniş aile
10. Annenizin çocuk yetiştirme tarzı nasıl: () İlgisiz () Aşırı koruyucu () Dengesiz

()Fazlasıyla serbest ()Demokratik ()Güven verici ()Baskıcı

()Duyguların farkında olmayan ()Diğerleri
(Açıklayınız.....)

11. Babanızın çocuk yetiştirme tarzı nasıl: ()İlgisiz ()Aşırı koruyucu ()Dengesiz
()Fazlasıyla serbest ()Demokratik ()Güven verici ()Baskıcı ()Duyguların farkında olmayan ()Diğerleri
(Açıklayınız.....)

12. Hemşirelik bölümünü isteyerek mi seçtiniz? ()Evet ()Hayır

DUYGUSAL ZEKÂ ANKETİ		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Katılıyorum
1.	Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim.	1	2	3	4	5
2.	Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim.	1	2	3	4	5
3.	Genellikle yeni bir şey denerken başarısız olacağımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
4.	Bir sorunu çözmeye çalışırken ruh halimden etkilenmem.	1	2	3	4	5
5.	Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirler.	1	2	3	4	5
6.	Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
7.	Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.	1	2	3	4	5
8.	Bazen konuştuğum kimsenin ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığımı anlayamam.	1	2	3	4	5
9.	Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.	1	2	3	4	5
10.	Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur	1	2	3	4	5
11.	Hissettiğim duyguların farkında olurum.	1	2	3	4	5
12.	Genellikle iyi şeyler olmasını beklemem.	1	2	3	4	5

13.	Bir sorunu çözmeye çalışırken mümkün olduğunca duygusallıktan kaçınırım.	1	2	3	4	5
14.	Duygularımı gizli tutmayı tercih ederim.	1	2	3	4	5
15.	Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.	1	2	3	4	5
16.	Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.	1	2	3	4	5
17.	Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım.	1	2	3	4	5
18.	Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
19.	Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.	1	2	3	4	5
20.	Başkaları üzerinde bıraktığım etkiyle pek ilgilenmem.	1	2	3	4	5
21.	Ruh halim iyiye sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.	1	2	3	4	5
22.	İnsanların yüz ifadelerini bazen doğru anlayamam.	1	2	3	4	5
23.	Yeni fikirler üretmem gerektiğinde duygularım işimi kolaylaştırmaz.	1	2	3	4	5
24.	Genellikle duygularımın niçin değiştiğini bilmem.	1	2	3	4	5
25.	Ruh halimin iyi olması yeni fikirler üretmeme yardımcı olmaz.	1	2	3	4	5
26.	Genellikle duygularımı kontrol etmekte zorlanırım.	1	2	3	4	5
27.	Hissettiğim duyguların farkındayım.	1	2	3	4	5
28.	İnsanlar bana, benimle konuşmanın zor olduğunu söylerler.	1	2	3	4	5
29.	Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim.	1	2	3	4	5
30.	İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.	1	2	3	4	5
31.	Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım.	1	2	3	4	5
32.	Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynıını yaşamış gibi olurum.	1	2	3	4	5
33.	Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir.	1	2	3	4	5
34.	Sorunları çözüm biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur.	1	2	3	4	5
35.	Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım çünkü başarısız olacağıma inanırım.	1	2	3	4	5
36.	Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.	1	2	3	4	5

37.	İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.	1	2	3	4	5
38.	İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor.	1	2	3	4	5
39.	Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
40.	İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.	1	2	3	4	5
41.	Yakın arkadaşlık kurmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5

PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ ANKETİ		Her zaman	Çoğunlukla	Sık sık	Arada sırada	Ender olarak	Hiçbir
1.	Bir sorunumu çözmek için kullandığım çözüm yolları başarısız ise bunların neden başarısız olduğunu araştırmam	1	2	3	4	5	6
2.	Zor bir durumla karşılaştığımda ne olduğunu tam olarak belirleyebilmek için nasıl bilgi toplayacağımı uzun boylu düşünmem.	1	2	3	4	5	6
3.	Bir sorunumu çözmek için gösterdiğim ilk çabalar başarısız olursa o sorun ile başa çıkabileceğimden şüpheye düşerim.	1	2	3	4	5	6
4.	Bir sorunumu çözdükten sonra bu sorunu çözerken neyin işe yaradığını, neyin yaramadığını ayrıntılı olarak düşünmem.	1	2	3	4	5	6
5.	Sorunlarımı çözmeye konusunda genellikle yaratıcı ve etkili çözümler üretebilirim.	1	2	3	4	5	6
6.	Bir sorunumu çözmek için belli bir yolu denedikten sonra durur ve ortaya çıkan sonuç ile olması gerektiğini düşündüğüm sonucu karşılaştırırım.	1	2	3	4	5	6
7.	Bir sorunum olduğunda onu çözebilmek için başvurabileceğim yolların hepsini düşünmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
8.	Bir sorunla karşılaştığımda neler hissettiğimi anlamak için duygularımı incelerim.	1	2	3	4	5	6
9.	Bir sorun kafamı karıştırdığında duygu ve düşüncelerimi somut ve açık- seçik terimlerle ifade etmeye uğraşmam.	1	2	3	4	5	6
10.	Başlangıçta çözümü fark etmesem de sorunlarımın	1	2	3	4	5	

	çoğunu çözebilirim.						6
11.	Karşılaştığım sorunların çoğu çözebileceğimden daha zor ve karmaşıktır.	1	2	3	4	5	6
12.	Genellikle kendimle ilgili kararları verebilirim ve bu kararlardan hoşnut olurum.	1	2	3	4	5	6
13.	Bir sorunla karşılaştığımda onu çözmek için genellikle aklıma gelen ilk yolu izlerim.	1	2	3	4	5	6
14.	Bazen durup sonuçların üzerinde düşünmek yerine geliş güzel sürüklenip giderim.	1	2	3	4	5	6
15.	Bir sorunla ilgili olası bir çözüm yolu üzerinde karar vermeye çalışırken seçeneklerimin başarı olasılığını tek tek değerlendirmem	1	2	3	4	5	6
16.	Bir sorunla karşılaştığımda başka konuya geçmeden önce durur ve o sorun üzerinde düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
17.	Genellikle aklıma gelen ilk fikir doğrultusunda hareket ederim.	1	2	3	4	5	6
18.	Bir karar vermeye çalışırken her seçeneğin sonuçlarını ölçer, tartar, birbiriyle karşılaştırır sonra karar veririm.	1	2	3	4	5	6
19.	Bir sorunumu çözmek üzere plan yaparken o planı yürütebileceğime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
20.	Belli bir çözüm planını uygulamaya koymadan önce nasıl bir sonuç vereceğini tahmin etmeye çalışırım.	1	2	3	4	5	6
21.	Bir soruna yönelik olası çözüm yollarını düşünürken çok fazla seçenek üretmem.	1	2	3	4	5	6
22.	Bir sorunumu çözmeye çalışırken sıklıkla kullandığım bir yöntem; daha önce basıma gelmiş benzer sorunları düşünmektir.	1	2	3	4	5	6
23.	Yeterince zamanım olur ve çaba gösterirsem karşılaştığım sorunların çoğunu çözebileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5	6
24.	Yeni bir durumla karşılaştığımda ortaya çıkabilecek sorunları çözebileceğime inancım vardır.	1	2	3	4	5	6
25.	Bazen bir sorunu çözmek için çabaladığım halde, bir türlü esas konuya giremediğim ve gereksiz ayrıntılarla uğraştığım duygusunu yaşıyorum.	1	2	3	4	5	6

26.	Ani kararlar verir ve sonra pişmanlık duyarım.	1	2	3	4	5	6
27.	Yeni ve zor sorunları çözebilme yeteneğime güveniyorum	1	2	3	4	5	6
28.	Elimdeki seçenekleri karşılaştırırken ve karar verirken kullandığım sistematik bir yöntem vardır.	1	2	3	4	5	6
29.	Bir sorunla basa çıkma yollarını düşünürken çeşitli fikirleri birleştirmeye çalışmam.	1	2	3	4	5	6
30.	Bir sorunla karşılaştığımda bu sorunun çıkmasında katkısı olabilecek benim dışındaki etmenleri genellikle dikkate almam.	1	2	3	4	5	6
31.	Bir sorunla karşılaştığımda, ilk yaptığım şeylerden biri durumu gözden geçirmek ve konuyla ilgili olabilecek her türlü bilgiyi dikkate almaktır.	1	2	3	4	5	6
32.	Bazen duygusal olarak öylesine etkilenirim ki, sorunumla basa çıkma yollarından pek çoğunu dikkate bile almam.	1	2	3	4	5	6
33.	Bir karar verdikten sonra ortaya çıkan sonuç genellikle benim beklediğim sonuca uyar.	1	2	3	4	5	6
34.	Bir sorunla karşılaştığımda, o durumla başa çıkabileceğimden genellikle pek emin değilimdir.	1	2	3	4	5	6
35.	Bir sorunun farkına vardığımda ilk yaptığım şeylerden biri, sorunun tam olarak ne olduğunu anlamaya çalışmaktır.						